Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 12(753). 1963. III. 17 — Londonas, 1963 metų, kovo mėn., 17 d. — XVII metai

KOEGZISTENCIJOS SUPRATIMAS

DIDŽIŲJŲ ŽAIDIMAS „TAIKIU SAMBŪVIU"

MEČYS MUSTEIKIS

Politiniuose santykiuose tarp Rytų ir Vakarų kartais padaromi tokie ėjimai, kurių tuo laiku, kai jie daromi, dažnai mes negalime suprasti. Tik vėliau, praėjus ilgesniam ar trumpesniam laikotarpiui, pradedame suvokti tų ėjimų priežastis. Jau seniai Maskva visom priemonėm skardenasi, siūlydama Vakarams koegzistencijos — taikaus sugyvenimo vienų su kitais santykius. Kad po koegzistencijos žodžiais slepiasi bolševikinė klasta, mes tai gerai žinojome. Žinojome, kad Maskva „taikiu sambūviu" pilnai pripažįsta tik tokią Vakarų laikyseną, kuri neprieštarauja komunizmo planams, net jo agresijai ginklu. Kas bolševizmui pastoja kelią, tas jau lai komas priešingu koegzistencijai. Iki šiol mums atrodė, kad Vakarai tokios formos „taikaus sambūvio" nepripažįsta. Deja, praktikoje matome ką kita, ką šiame straipsnyje keliais pavyzdžiais ir paminėsime.

Nepasirašyta koegzistencijos sutartis Ženevoje

1955 m. Ženevoje vyko keturių didžiųjų pasitarimai, kurie baigėsi pradžia naujo laikotarpio politiniuose santykiuose tarp Rytų ir Vakarų. Nuo to laiko šiuose santykiuose prasidėjo vadinamoji „Ženevos dvasia". Čia svarbiausią vaidmenį atliko tyli sutartis tarp keturių didžiųjų, o ypač tarp Eisenhowerio ir Chruščiovo — tarp Amerikos ir Sov. Sąjungos.

Toji sutartis nebuvo pasirašyta, net iš viso ji nebuvo sudaryta raštu. Ji buvo sutarta tik žodžiu. Tai **koegzistencijos sutartis.** Niekas jos oficialiai, tur būt, nė nepaskelbė, tačiau abi šalys, ypač Vakarai, ilgą laiką jos beveik griežtai laikėsi, nepažeisdami vieni kitų interesų. O tų interesų ribos buvo maždaug to laikotarpio (1955) status quo.

Kodėl Vakarai neparėmė Vengrijos sukilimo?

Bene pirmoji tos koegzistencinės sutarties akivaizdi išdava pasirodė Vengrijos sukilimo metu. Kai vengrai 1956 m. sukilo, tai Sov. Sąjunga pradžioje laikėsi rezervuotai, nes dar nežinojo, kaip į sukilimą reaguos Vakarai, ypačiai JA Valstybės. S.S-ga bijojo eiti į karinį konfliktą su Amerika. Bet JAV davė suprasti, kad lai kysis koegzistencijos sutarties: Vengrija tuo laiku priklausė sovietų sferai, todėl Vengrijos sukilimo JA Valstybės neparėmė, nes pagal koegzistencinę sutartį tai so vietų „vidaus reikalas"; Amerikos kišimasis tą sutartį pažeistų... Tik pajutusi šitokią JAV laikyseną, S. S-ga smogė Vengrijos sukilimui mirtiną smūgį.

Kiti koegzistenciniai variantai

Kai Amerika įrengė savo raketų bazes Turkijoje, tai Sov. S-ga į tai beveik nereagavo ir nereikalavo iš JA Valstybių tas bazes panaikinti, nes jos iš tikro koegzistencijos nepažeidė. Bazės Turkijoje buvo įrengtos tik po to, kai S. S-ga pirmoji jau serijomis gamino trumpų distancijų raketas. Tai reiškė, kad raketos Turkijoje yra ne S. S-gai pulti, bet ginti Europai nuo S. S-gos. Jos reiškė tik išlyginimą Europoje karinės pusiausvyros, kuri raketų forma jau buvo pakrypusi S. S-gos pusėn.

Berlyno vadinamoji gėdos siena iškėlė vėl naują „koegzistencinį" klausimą. Sovietams pradėjus statyti mūro sieną aplink Vakarų Berlyną, JAV Departamento kompetentingi politikai svarstė, ar toji siena reiškia koegzistencijos sutarties pažeidimą. Nusprendė, kad siena koegzistencijos sutarties nepažeidžia, nes ji statoma Rytų Vokietijos — Rytų Berlyno teritorijoje ir esmėje nieko nepakeičianti. Dėl to Vakarai ir paliko „gėdos sieną" ramybėje, pasitenkindami tik popieriniais protestais. Beje, dėl šitokios Vakarų elgsenos Berlyno sienos pavadinimas „gėdos siena" primena ne tik sovietų gėdingus dalykus, bet ir Vakarų.

Koegzistenciją pažeidė lėktuvas

Maskva, 1960.V.1 pašovusi JA Valstybių lėktuvą virš S. S-gos, sukėlė didžiausią politinį triukšmą, sugriaudama net jai pačiai reikšmingą keturių didžiųjų konferenciją Paryžiuje ir apkaltindama JA Valstybes agresija. Amerika, užuot kokiu nors būdu reagavusi prieš tokius aštrius puolimus, beveik gėdingai nutilo, leisdama save sukompromituoti viso pasaulio akivaizdoje. Juk Amerikos žvalgybinio lėktuvo pašovimas virš S. S-gos teritorijos ir lakūno Powers prisipažinimas reiškė neva įrodytą koegzistencijos sutarties pažeidimą iš J. A. Valstybių pusės net vakarietiška prasme. Tai buvo kartu piliulė Amerikai. Bet praeitais metais dar kartesnę „koegzistencinę" piliulę turėjo nuryti ir S. S-ga.

Maskva įkliuvo Kuboje

Castro įsigalėjimas Kuboje ir jo visiškas pasidavimas į Maskvos komunizmo glėbį Amerikos politikų nuomone dar nereiškė koegzistencijos pažeidimo. Tačiau po to, kai S. S-ga Kuboje įkūrė vidutinių jų distancijų raketų bazes, iš kurių lengvai galėjo pasiekti Amerikos kontinento svarbius strateginius taškus, kai į Kubą privežė tolimesnių distancijų skridimo bombonešių ir keliolika tūkstančių rusų karių, tai jau reiškė sukūrimą visiškai naujos situacijos. Šituo būdu Maskva jau aiškiai įsiveržė į „Amerikos sferą" ir tuo pačiu pažeidė 1955 m. Ženevoje sudarytą koegzistencijos sutartį. Jei panašus koegzistencijos pažeidimas būtų įvykęs kitų sąskaiton, toli nuo Amerikos ribų, tai JA Valstybės vargiai būtų į tai reagavusios (pvz., Laose). Bet šiuo atveju jau pati Amerika pasijuto priremta prie sienos, todėl negalėjo nereaguoti. Ir reagavo gana aštria forma, vadinamuoju „karantinu". Čia jau Sov. Sąjunga turėjo trauktis atgal, susikompromituodama prieš visą pasaulį, nepajėgdama nuslėpti savo tikslų. Turėjo trauktis, nes pradėti karo su JA Valstybėmis S. S-ga tikrai negali, ir tai ne tiek dėl to, kad ji bijotų JAV atominių bombų, bet daugiau dėl savo vidinės struktūros, kurią sudaro pavergti, Rusijai priešiški kraštai: karo atveju pavergtųjų tautų žmonės staiga sudarytų penktąją koloną, kuri S. S-gos užnugarį paraližuotų. Pavergtieji kraštai laisvųjų Vakarų strategijoje yra pati stipriausia „atominė bomba", kuri Rusijai yra pavojingesnė už visas kitas bombas.

Beje, Sov. S-ga Kuboje išsisukė per pigiai, JA Valstybes tiesiog apstatydama, ko ir buvo galima laukti. Bet tai yra jau kita tema, kurią paliesime kita proga. Šioje vietoje norėtųs tik dar pasakyti, kad minėtasis koegzistencinis žaidimas gal yra naudingas S. S-gai ir JA Valstybėms, bet jis yra baisus Rusijos pavergtiems kraštams, taip pat valstybėms, esančioms ant „koegzistencinės ribos", kurias paliečia komunizmas. Kaip matėme, tokios koegzistencijos auka tapo Vengrijos sukilimas, į komunizmo nasrus atiduotas Laosas, krauju paplūdo Indijos pakraštys prie Kinijos. Vis neaiški ir Vakarų Berlyno rytdiena.

(ELI)

Septynios DIENOS

BALSAS TYRUOSE

30 įžymių žmonių, tarp jų du buvę ministeriai pirmininkai lordas Attlee ir Mendes-France ir septyni Nobelio laureatai, pasirašė atsišaukimą, kuriuo kreipiamasi į Rytus ir Vakarus ir prašoma liautis ginkluotis ir tas milžiniškas lėšas skirti pasaulinei ginti nuo bado.

Pareiškime sakoma, kad apie pusė pasaulio gyventojų (3 milijardai yra pasaulyje) alkani. O ginklavimuisi išleista apie 150 milijardų dolerių.

KROKODILO AŠAROS

Chruščiovas vėl pasakė uždarame susirinkime sovietų intelektualams kalbą, kurioje teisina save ir savo dabartinius bendrininkus, kad jie nežinoję, kokie nusikaltimai buvo vykdomi Stalino laikais. Jis pats verkęs, kai Stalinas miręs, nes iki tol tikėjęs juo.

Savo kalboje jis puolė rašytoją Erenburgą, kuris savo atsiminimų knygoje atvirai pasisako, kad žinojęs apie Stalino vykdomuosius žiaurumus. Šolochovas žinojęs ir protestavęs Stalinui, o Erenburgas tylėjęs.

Nors Chruščiovas vykdė Ukrainos sukolchozinimą, bet jam viskas paaiškėję tik tada, kai Berija buvo „tvarkomas".

Ta proga jis pareiškė, kad Berija ir Malenkovas norėję Rytų Vokietiją atiduoti Vakaram. Rašytojus jis įspėjo nesiimti pavojingos temos — rašyti apie Stalino „kulto" laikus. Tos rūšies rankraščiai dabar esančios užverstos sovietinės leidyklos.

MASKVA IR PEKINGAS TARIASI

Sovietų ir Kinijos spauda paskelbė laiškus, kuriais abi pusės pasikeitė dėl pasitarimų ginčijamais klausimais.

Į sovietų pasiūlymą tartis kiniečiai atsakė, kad jiems pirmiausia būtų priimtinas „viršūnių" — Chruščiovo ir Mao Tsetungo susitikimas Pekinge. Jei sovietams tai nebūtų priimtina, jie sutiktų siųsti delegaciją į Maskvą.

Kadangi Chruščiovas yra pakviestas ir pasižadėjo vykti į Cambodiją, tai Kinijos komunistų partija ir nurodo, kad grįždamas jis galėtų užsukti į Pekingą.

SVARO VERTĖ

Britų svaro vertė staiga buvo kritusi, tačiau netrukus ir vėl pakilo iki 2.80 dol.

Vyriausybė skelbia, kad svaras nebus nuvertintas.

O jo vertė buvo susvyravusi ryšium su Prancūzijos užsispyrimu neįsileisti Britanijos į Europos Bendrąją Rinką ir kt.

STREIKAI PRANCŪZIJOJE

Prancūzijoje kuris laikas tęsiasi kasyklų darbininkų streikas.

Dabar parai buvo sustreikavę geležinke liečiai. Ruošiasi streikuoti paštininkai.

Visi reikalauja didesnių atlyginimų ar su vienodinti atlyginimus tarp suvalstybintų ir privačių darboviečių.

UŽDRAUDŽIA GABENTI PLIENO VAMZDŽIUS

V. Vokietijoje įsigaliojo vyriausybės nutarimas, pagal kurį draudžiama gabenti į Sov. Sąjungą užsakytuosius 163.000 tonų plieno vamzdžių.

Vamzdžiai laikomi strateginės reikšmės gaminiais.

SOVIETŲ ŽVALGYBINIAI LĖKTUVAI TIES ALIASKA

J.A. Valstybės pareiškė Maskvoje protestą dėl oro erdvės pažeidimo.

Ketvirtadienį, kovo 14 d., 2 rusų žvalgybiniai lėktuvai buvo atskridę ties Aliaska. Amerikiečių kovos lėktuvai juos nuginė.

Lėktuvai skrido 17.000-35.000 pėdų aukštyje.

„STREIKAS" KLAIPĖDOJE

Remdamasis Maskvos radijo perduotąja žinia, britų „Daily Telegraph" kovo 11 d. paskelbė žinią, kad Klaipėdos uosto darbininkai, solidarizuodami su streikuojančiais Prancūzijos kasyklų darbininkais, atsisakė pakrauti į laivus Prancūzijai skirtą anglį.

— Azerbaidžane sušaudyti 3 asmenys, kurie apiplėšinėjo taksius.

Europos ir Amerikos spaudos nuotrupos

Maskva ir Vatikanas

Megzdamas už Chruščiovą ryšius su Vatikanu, popiežių aplankė „Izvestijų" redaktorius Adžubėjus. Ta proga britų „Daily Express" rašo:

„Stalinas kartą yra paklausęs: „Kiek gi divizijų turi popiežius?" Jis tikėjo, kad įtaką galima matuoti vien tik materialine galia. Chruščiovas turi daugiau išminties. Jis žino, kad krikščionybė negali būti sunaikinta, ir rodo noro savo politiką remti pakantumu. Ar savo tą pakantumą jis atžymės kokiu nors įrodymu? Jis gali tai įrodyti dramatišku veiksmu: leisti kardinolui Mindszenčiui eiti savo kaip Vengrijos primo pareigas".

Prancūzų „Combat" taip pat nurodo:

„Siekdamas atoslūgio, Chruščiovas laikosi atsargiai ir akylai. Jis yra pareiškęs, kad Bažnyčiai bus atiduodama pagarba, kuri jai priklauso. Gali būti, kad tuo būdu Chruščiovas norėjo visiškai aiškiai palaikyti gyvą viltį, jog karingasis ateizmas sa telitiniuose kraštuose dar nėra sugniuždinęs tautų sielos. Pakantumas yra maloni dorybė. O, be to, amžinoji Rusija nėra išsi skyrusi iš krikščioniškojo pasaulio".

VALSTYBINIS INFORMACIJŲ MONOPOLIS

Britų „The Guardian" buvo išsispausdinęs vedamąjį, kritikuodamas jame sovietus ir amerikiečius, kad nesutaria uždrausti atominių bandymų. Tassas atpasakojo tą straipsnį sovietiniams laikraščiams. Dėl to, kaip tai buvo padaryta, „The Guardian" dabar vėl rašo:

„Sov. Sąjunga pasikeitė po Stalino mirties, bet informacijų tarnyba dar tebėra valstybės monopolis. Nors savo galią ji čia rodo ir daug lankstesniu būdu, negu Stalino laikais, ir kai kuriais atvejais pateikia skaitytojams net ir bešališkesnių žinių, tačiau apskritai žinios vis stengiamasi panaudoti propagandos reikalui. Ypač papiktinantis tokios totalitarinės sovietų informacijos pavyzdys pasirodė Tasso pranešime, kuris atpasakoja „Guardian" vedamąjį. Tasso pranešimas visiškai nemini, ką mes kritiškai pasisakėme dėl Sov. Sąjungos, ir visą dėmesį nukreipia į mūsų kritiškas pastabas dėl Jung. Valstybių". Laikraštis darosi išvadą: „Net ir diktatoriams reikia žinoti tiesą, jeigu jie nori darytis išmintingus sprendimus, o kai tiesos šaltinis sąmoningu valstybės nutarimu užteršiamas, tai tada jau sunku besustabdyti šitokį vyksmą".

DE GAULLE'IO PAŽIŪRA Į EUROPOS REIKALUS

Britų „The Times" rašo:

„Generolas de Gaulle'is yra neteisingas, bet ne visais atvejais. Jo priešinimesi esama motyvų, kurie verti dėmesio. Reikalas čia eina dėl dviejų prieštaraujančių galimybių, kurios iš dalies kelia baimę. Viena tų galimybių yra ta, kad Jungtinės Valstybės gali su Sov. Sąjunga padaryti biznį Europos sąskaiton, o antroji yra ta, kad J.A.V. taip jau giliai yra įsivėlusios į šaltojo karo ideologines priešingybes, jog Europai reikia pačiai atsistoti ant savo kojų ir pačiai padaryti biznį su Maskva. Tas nesusipratimas turi būti išspręstas Vašingtone ir Europoje, o ypač Vokietijoje. Vidurio Europos dabartinė padėtis negali šitokia pasilikti be galo. Tačiau niekur nebus nueita, jei bus laikomasi įsitikinimo, kad ji galės kuo nors pasikeisti, jei išilgai geležinės uždangos bus sutelkta daugiau karinių dalinių".

Pačių gaulistų „La Nation" šitaip išreiškia savo požiūrį:

„Pakartotinai aiškėja, kad Vašingtonas nori savo rankose išlaikyti atominės pajėgos monopolį. Atominio susidūrimo atveju Europa sėdėtų priekinėje ložėje. Ar Amerika teiktų tada pagalbą Prancūzijai ir kitiems NATO nariams, kurie neįsiveltų į ginčą? Amerikiečiai sako: „Taip", tačiau su sąlyga, kad Europa stipriau apsiginkluotų įprastiniais ginklais ir sutiktų dalyvauti sudarant daugiašalę atominę pajėgą. Prancūzijos abejonės ir vengimas teigiamai pasisakyti sukasi vis apie tą tašką: Europa privalo vis labiau ir labiau įsisąmoninti, kad pavojinga yra nebūti savo likimo ponu".

PASAULYJE

— Pietų Italijoje suimtas banditas Vito Nardiello, pramintas „Irpinijos Vilku", buvęs karo metu Jugoslavijoje ir ten kaip pogrindininkas vadovavęs mirties sprendimų vykdymo daliniui, o dabar kaltinamas už 7 žmogžudystes, 19 pagrobimų ir begalinį skaičių vagysčių.

— Hamburge bus pradėta svarstyti Sempfo byla, kuris iš vaistus gaminančios Gruenenthal firmos pareikalavo 30.000 markių, nes jos gamintų thalidomido tabletčių vartojo jo žmona ir pagimdė deformuotą kūdikį.

— Gruodžio 31 d. N. Zelandijoje gyventojų buvo 2.520.684 (per pastaruosius 10 metų padidėjo pusė milijono).

— Auksinė 1703 metų kaldinimo 5 ginių moneta Londono aukcione buvo parduota už 4000 svarų.

— Prieš kurį laiką pradėjusi gaminti ir gabenti į Ameriką indėniškus papuošalus, Lenkijos tekstilės pramonė dabar jau gamina ir veža į Ameriką kaubojiškas kelnes ir švarkus.

— Buvusi Persijos karalienė Soraja pakviesta už didelį atlyginimą vaidinti itališkose filmose, kurias stato Laurentiis.

— Rio de Janeiro keleiviai įpykę, kad traukiniai vėluojasi, padegė stotį.

— Kalifornijoje audros su perkūnija išgąsdinta, galvijų banda išsiveržė į plentą, ir čia 17 jų užmušė pravažiuojantieji automobiliai, 6 automobiliai sugadinti ir 3 šoferiai sužeisti.

— Tirštais dūmų debesimis Sicilijoje vėl prasiveržė Etnos ugnikalnis, ir pelenai pasiekia iki 16 kilometrų nuotolį.

— Britų parlamento nariai kelia klausimą, kad jiems būtų pakeltas atlyginimas.

Radijo siųstuvai, kuriuos klausyti Maskva trukdo

(E) Maskvoje, kovo 3 d. įvykusioje spaudos konferencijoje kultūrinių ryšių su užsieniais valst. komiteto pirm. Romanovskis paneigė žinias, kad sovietai trukdą klausyti kinų radijo siųstuvų programas rusų k. Esą, Pekino spaudos prasimanymai neturį pagrindo. Pagal Romanovskį, Sovietų Sąjungą trukdanti tik tų siųstuvų programas, kurios tokio trukdymo nusipelniusios, ir čia jis paminėjo Amerikos Balsą, Laisvosios Europos Radiją (Radio Free Europe) ir kt.

Kaip perredaguojamos Chruščiovo kalbos

(E) Ryšium su neseniai Maskvoje paskelbtu Chruščiovo kalbų rinkiniu, „New York Times" pranešė įdomius amerikiečių tyrinėtojų duomenis. Minėtame leidinyje, paskelbus Chruščiovo 1957 m. gegužės mėnesį pasakytąją kalbą, išbrauktas sakinys apie tai, kad Sovietijos gyventojai nuo 1960 m. valgysią tiek pat mėsos, kiek ir amerikiečiai. Pagal statistinius duomenis, 1962 m. Sovietų Sąjunga pagaminusi 9.4 mil. tonų mėsos ir buvo pasiekusi vos 40 proc. JAV-bių gamybos.

Pageidavo: sutuoktuvės turėtų vykti kult. namuose

(E) Vasario 11 d. Vilniuje įvykusiame KP aktyvistų pasitarime ateistinės propagandos pagerinimo klausimais rūpintasi, kaip pagyvinti ateistinę veiklą, kaip rasti naujų būdų. Pranešimą padarė min. tarybos pirm. pavad. L. Diržinskaitė. Pripažinta, kad Lietuva buvusi viena valstybių, kurioje ypač gilias šaknis buvo įleidusi katalikų bažnyčia. Pasitarime svarstyta, kaip pagerinti civilinės metrikacijos biurų ir skyrių darbą. Pageidauta, kad sutuoktuvės būtų vykdomos... kultūros namuose, kad jaunavedžių metrikacija būtų su muzika, dainomis, kad liktų atminty visam gyvenimui... Vedybinius vakarus organizuoti pasiūlyta komjaunimui ir kultūros, švietimo įstaigoms.

Tikimasi gerti pieną ir iš popierinių bonkų

(E) Lietuvoje ligšiol dar nematytas dalykas — pienas popierinėse bonkose. Tik Maskvos ūkio parodoje žmonės matę „stebuklą", kai mašina pati gaminusi popierines bonkas ir į jas pripylusi pieno. Tokia sovietinės gamybos mašina-automatas būsiąs pastatytas Kauno pieno kombinate. Šiemet tikimasi gyventojams patiekti 2 kartus daugiau presuoto pieno negu pernai.

Mielam P. RAMAIČIUI,

jo motinai Lietuvoje mirus,

gilią užuojautą reiškia

Briedžių šeima

TYLA MASKVOJE 10-ČIUI NUO STALINO MIRTIES SUKAKUS

(E) Kovo 5 d. sukako 10 metų nuo Stalino mirties. Pagal iš Maskvos gautus pranešimus, ten ši sukaktis praėjusi tylos ženkle. Niekas į tai neatkreipė dėmesio nei spaudoje, nei per radiją ar televiziją. Visi pamiršo Stalino vaikus, jo žmoną (visi išmirę), ir tik Stalino duktė Svetlana su dviem vaikais tebegyvena Maskvoje. Visi Stalino patikimieji jau pašalinti iš viešųjų tarnybų. Molotovas gyvena pas savo dukterį, gaudamas kuklią pensiją, Kagano vičius, 70 m. amž., vaikšto Frunzės upės krantais su šunimi, Bulganinas yra pensininkas Maskvoj (gauna 300 rb. kas mėn.), o Malenkovas, dabar sulaukęs 61 m. amž., vis vadovauja elektrinei Kazachstane.

Kokie pakeitimai pastebimi Sovietijoje dešimtmečiui praslinkus? Literatūroje pasirodė 10 tomų Dostojevskio raštų rinkinys. Dabar jau vėl minimos sukaktys savo metu buvusių tiesiog legendarinių asmenų, kaip maršalų Tuchačevskio ar Bliuchero. Tiesa, Maskvoje Stalino laikus vis dar primena kai kurie banalaus stiliaus aukšti pastatai.

Dabar vis daugiau sekamas Vakarų stilius. Literatūra, teatras ir filmas reiškiasi jau antistalinine dvasia. Ruošiamasi keisti įstatymus, parengti naują konstituciją.

Tokie maskviniai vaizdai. Tačiau Vakarų stebėtojai, ypač pavergtųjų tautų atstovai, dar neįžiūri pakitimų kitose srityse. Toliau tebevykdoma pavergtųjų rusifikacija, veikia priverčiamojo darbo stovyklos, kad ir nemasiškai, tačiau „nepatikimas elementas" išvežamas, kraštų gyventojai išsklaidomi po Sovietijos gilumą, valdžia ir toliau vykdo imperialistinę politiką, ir apie jokią demokratiją netenka ir galvoti.

Kanauninko atsiminimai

Plačiai ir šakotai kan. Mykolas Vaitkus yra per ilgoką gyvenimo tarpą reiškėsi lietuvių literatūroje. Bet savo tikrąjį talentą ar tik nebus jis atskleidęs tiktai tada, kai pradėjo rašyti ir spausdinti atsiminimus.

Autobiografinių prisiminimų pirmasis tomas, kurį neseniai išleido „Nida", pavadintas „Su Minija į Baltiją". Tai yra tik pirmoji knyga autoriaus „praeities krislų", kurių bendras vardas būsiąs „Grožio Atkalnėse". Na, ir parankiota jau pirmame tome tų krislų apsčiai, sumaniai ir įdomiai. Dar įžangoje pasisakęs, kad visur ieškos grožio ir tik grožio perspektyvoje nagrinės laiko įvykius, tą savo pasižadėjimą su kaupu ištęsi. Rodosi, ką čia galėtų pasakyti „Palangos Juzės" vaikas apie nežymų Žemaitijos miestelį Gargždus arba apie savo pirmuosius žingsnius nors ir daug žymių lietuvių davusioj Palangos progimnazijoj! Bet kai jis pradeda pasakoti, kai pradeda su įsibėgėjimu ir užuolankomis atkurti praeities vaizdus, pagražindamas juos rusų klasikų vertimais ir savo paties originaliais išvedžiojimais, tai, brolau, prisėdi, kaip prie nuotykių romano, ir nebegali padėti, kol paskutinis lapas neužverstas.

Pirmoj eilėj kan. Vaitkus yra lietuviško žodžio meistras, literatūros menininkas, estetas. Paprasčiausi vaizdai, perėję per jo meninką kūrybos prizmę, pasidaro kažkokie nauji, gyvi ir patrauklūs. Net ir tokios žemaitiškų žodžių retenybės, kaip „nognai", „pašiūrusiai", „tasgatės" ir kt., gražiai įsirikiuoja į literatūrinį pastatą ir neatrodo tarsi išsikišusios plytos, kaip tai dažnai atsitinka su tais, kurie bando literatūroje vartoti tarmiškus žodžius, nežinodami jų pilnutinės prasmės.

Sakoma, kad rašytojo menas labiausiai pasireiškia tada, kai jis žinomus daiktus ar įvykius iš naujo atranda, t.y. pristato juos skaitytojams naujoje, netikėtoje šviesoje. Štai, pvz., bažnyčių bokštai. Rodos, paprastas, kasdien matomas dalykas. Bet „Grožio Atkalnių" autorius mato juose savotišką žavesį, gyvybę. Bokštai jam „tikri himnai, žmogaus dvasios giedami Aukščiausiam". Arba vėl tas procesijų aprašymas. Skaitai ir negali atsigrožėti. Kiekvienas sakinys — atskiras šedevras, kiekviena eilutė — gaivi lyrika, kiekvienas žodis — širdies poezija. Ne vienoj iš tų procesijų daugeliui iš mūsų teko dalyvauti, bet vargiai kada buvo išgyventas toks dvasinis pakilimas, saldi nostalgija, kaip skaitant kan. Vaitkaus aprašymą (į panašų palikimą kartą buvo įvedęs F. Neveravičius, nupiešdamas Gegužinių pamaldų idiliją, tik, gaila, šis jo kūrinys, rodos, nėra dienos šviesos išvydęs). Čia tai ir yra toji žmogiškoji kūryba, kurią paprastai menu vadiname ir kuri pragyvena ne tik autorius, bet ir ateinančias žmonių kartas.

Ypačiai malonu kan. Vaitkaus prisimini mus skaityti tiems, kurie patys gerai pažįsta idiliškas Minijos pakrante, kuriems nesvetima gražioji Palanga ir kurie ne kartą yra parymoję ant medinio Palangos tilto, giliai įmerkusio savo kojas į Baltijos jūrą. Rodos, imtum ir pats pradėtum sekti pajūrio pasakas bei prisiminimus arba paklaustum autorių apie tuos įvykius ar žmones, kuriuos tik prabėgom prisiminė arba ir visai nieko apie juos nepasakė. Taip, Palanga, kaip ir Vilnius, turėjo specialią vietą lietuvių širdyse, ir todėl visiems yra miela, kai apie ją kalbama.

Paprastai atsiminimų turinio neįmanoma atpasakoti. Ypač tokių, kurių tikslas ne tiek istorinius įvykius atkurti, kiek išrankioti gražesniuosius krislus, išsimėčiusius „Grožio Atkalnėse". Juos reikia perskaityti. Manau, kad dauguma Nidos Knygų Klubo skaitytojų priėmė šią knygą su dideliu pasitenkinimu ir nekantriai lauks tolimesnių tomų pasirodymo.

Šia proga Nidos Klubui linkėtina, kad jis, iki šiol bandęs šio ir to, ateity turėtų galimybių vis daugiau koncentruotis į vertingų atsiminimų leidimą. Atsižvelgiant į dabartines sąlygas, ar nebūtų tai pats reikšmingiausias darbas mūsų kultūros istorijoj.

J. Lūža

EUROPOS LIETUVIŠKOJI PERIODIKA

Darbininkų Balsas, Nr. 1 (sausis-vasaris). Prof. Stp. Kairio pasisakymas Vasario 16 proga, Sovietinė meškerė (apie „susiartinimo" agentus), Genocidas Lietuvoje, Atgyvenos Lietuvoje, Istorijos šviesoje, Komunistų taktika (J. Gutauskas), Propagandiniai dūmai, Šiaudiniai darbadieniai, Skaitytojai ne to nori ir kt.

Garbės raštas arch. V. Žemkalniui

(E) Vasario 25 d. įsaku Aukšč. Sovietas Vilniuje, ryšium su architekto V. Žemkalnio-Landsbergio 70-mis metinėmis, už „vaisingą darbą vystant architektūrą" jam suteikė Prezidiumo garbės raštą.

„TŪKSTANTIS ŠYPSNIŲ"

— nauja knyga

„Tiems, kurie žemiškojo gyvenimo kelyje juoktis primiršo ir kuriems sunki dalia liūdesiu lūpas surakino..."

Galima įsigyti Nidos K.K. Administracijoj, 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Kaina 21 šil. Paruošė Pranys Alšėnas.

ŠVENTASIS JUOZAPAS

Ilgus laikus katalikų Bažnyčia visai neturėjo šv. Juozapo šventės. Kaip savo gyvenime jis buvo kuklus ir tylus, taip ir Bažnyčios istorijoje nedaug apie jį tebuvo kalbama. Pirmieji šv. Juozapo garbinimo ženklai sutinkami tik IV amžiuje, Rytuose Koptų liturgijoje, o Vakaruose tik IX-X amžiuje. Tik naujesniaisiais laikais jis liko prisimintas ir užėmė jam priderančią vietą Bažnyčios šventųjų tarpe. Prie to daugiausia prisidėjo šventoji Teresė Didžioji ir kiti didieji teologai. Jau 1480 metais šventasis Juozapas randamas kunigų kalbamo brevijoriaus ir mišiolo maldose. 1621 metais šv. Juozapo šventė, kovo 19 diena, pradedama švęsti veik visoje Bažnyčioje. Visų Šventųjų litanijoje šv. Juozapo vardas įvedamas tik 1729 metais, ir jis tampa populiariu liaudies šventoju. Pagaliau 1870 metais, Vatikano I-jo visuotinio Bažnyčios Susirinkimo metu, popiežius Pijus IX-sis paskelbė šv. Juozapą visos Bažnyčios Globėju ir jo šventę įvedė viso pasaulio katalikų bažnyčiose. O Šventasis Tėvas Pijus XII-sis 1955 metais šv. Juozapą paskelbė ir darbininkų Globėju, įvesdamas šv. Juozapo-Darbininko šventę gegužės 1 dieną. Ir dabartinis popiežius Jonas XXIII yra didelis šv. Juozapo gerbėjas. Paskutiniais metais, Vatikano II-jo visuotinio Bažnyčios Susirinkimo metu, gruodžio 8 dieną jis įsakė šv. Juozapo vardą įrašyti šv. Mišių kanono maldose, įterpiant jį tarp Marijos ir kitų šventųjų apaštalų vardų minėjimo. Taip pagaliau Bažnyčia palaipsniui aukščiausiai pagerbė mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus ir Nekalčiausios Dievo Motinos Marijos Globėją ir Maitintoją.

Iš trumpai čia pateiktų žinių apie šv. Juozapo garbinimą susidaro įspūdis, lyg Bažnyčia būtų ilgai delsusi pagarbti vieną didžiųjų savo šventųjų. Iš tikro šv. Juozapo kultas nuo pat krikščionybės pradžių buvo artimai siejamas su Dievo Motinos Marijos kultu. Visa Šventoji Šeima sudarė visų krikščionių centrą, tik neišryškinant atskirai šv. Juozapo. Jo vardas šventajame Rašte minimas tik trumpai Evangelijų pradžioje, su didžiųjų išganymo paslapčių įvykiais, neduodant daugiau smulkmenų iš jo gyvenimo ir veiklos. Jis vadinamas teisinguoju, ir angelas, pasirodęs sapne, jam sako: „Dovydo sūnau, Juozapai, nebijok priimti savo žmonos Marijos, nes kas joje gimė, yra iš Šventosios Dvasios. Ji pagimdys sūnų, o tu praminsi jį vardu Jėzus, nes jis išgelbės savo tautą iš jųjų nuodėmių" (Mt. 1,21). Juozapo vardas dar Evangelijoje minimas Erodo persekiojimo metu, šventai Šeimai bėgant į Egiptą ir dvylikos metų Jėzui pasilikus Jeruzalės šventovėje. Taip šv. Juozapas tyliai ir kukliai pasiliko nuošaliai Nazarete, kaip tvirtina padavimas, užsiimdamas dailidės amatu ir mirdamas dar prieš Kristui įvykdant savo atpirkimo misiją.

Nors šventas Juozapas nepaliko daug žinių apie save, bet jo misijos svarbumas ir atsakingumas iškelia jį pirmųjų krikščionybės šventųjų eilėsna. Jis stovi arčiausiai mūsų Išganytojo ir Jo Motinos Marijos. Jam teko atsakingiausios pareigos, pareikalavusios didžiausio tikėjimo ir paklusnumo Dievo valiai. Ir jis jas atliko su didžiausiu pasiaukojimu ir meile. Jo teisingumas ir kuklumas padaro jį vienu simpatingiausių ir populiariausių liaudies šventųjų. Visose šalyse, visose kalbose jo vardas užima pirmąją vietą. Mene jis vaizduojamas su lelija rankose, su pražydusia lazda, kaip simbolis aukščiausios nekaltybės saugotojo.

Ir Lietuvoje šv. Juozapas susilaukė aukščiausios garbės ir populiarumo. Jo vardas tapo vienas iš dažniausiai sutinkamų, ir daugelis garbingų Lietuvos sūnų nešiojo jo vardą. Jo paprastumas ir kuklumas gal labiausiai atitinka lietuvių charakterį. Šventojo Juozapo šventėje prisiminkime ir sekime jo mums paliktu pavyzdžiu ir melskime jo globos mūsų kenčiančiai Tėvynei, kad, kaip jis gelbėjo šventąją Šeimyną nuo Erodo persekiojimų, lygiai apsaugotų ir Lietuvos Bažnyčią nuo piktų priešo pasikėsinimų.

Roma 1963. **Mons. CleRas**

VILNIUJ MIRĖ MUZ. K. GALKAUSKAS

(E) Vasario 20 d. Vilniuje mirė kompozitorius, Valst. konservatorijos prof. Konstantinas Galkauskas. Gimęs Vilniuje 1875 m., Galkauskas 1908 m. baigė Peterburgo konservatorijos kompozicijos klasę, įsikūrė Vilniuje. Velionis daugiausia dirbo vokalinės muzikos srityje. Nors būdamas rusas, tačiau su Vilniaus lietuviais dirbo beveik visą gyvenimą. K. Galkauskas atmintinas ir iš jo veiklos Vilniuje lenkų okupacijos metu — jis buvo Vytauto Didž. Gimnazijos muzikos mokytojas, skaitė paskaitas apie muziką, dirbo su gimnazijos orkestru, be to, išlavino visą eilę minėtos gimnazijos auklėtinių, dabar gyvenančių JAV ir kt. kraštuose.

Prof. J. Žilevičiaus duomenimis, velionis sukūrė nemažai lietuviškos muzikos. Minėtini kūriniai: Gedulo maršas J. Basanavičiui pagerbti, kantata M.K. Čiurlionio garbei (1927), Mokslas — saulė (1928), Lietuviška rapsodija (1928), dar sukūrė liaudies dainas solo (1937), kelias simfonijas, o bolševikmečio metu — 1949 m. simfoniją 800 m. Maskvos sukakčiai prisminti.

LIET. PAMALDOS IR REKOLEKCIJOS

COVENTRY — rekolekcijos kovo 23 d., 7.30 val. vakare, ir kovo 24 d., 12.30 val., St. Elizabeth's Rd.

DERBY — rekolekcijos kovo 30 d., 7 val. vakare, ir kovo 31 d., 11 val., Convent of Mercy, Bridge Gate.

Rekolekcijas veda **kun. Juozas Budzeika, MIC.** Visus tautiečius kviečiame dalyvauti.

ROCHDALE — kovo 24 d., 11.30 val.

BRADFORD — kovo 31 d., 12.30 val.

KATALIKAMS ŽINOTINA

Tautiečiai katalikai, skaitydami nuolatinį šiame laikraštyje skelbimą apie šv. Rašto ir kitas tikybines knygas, ėmė mane klausinėti apie jų leidėją, jų pakraipą. Kadangi didžioji dauguma „Europos Lietuvio" skaitytojų yra katalikai, kurie, manome, irgi tuo klausimu domisi, jaučiame pareigą paaiškinti viešai.

L.B.A. nėra katalikiška leidykla, bet Lietuvių Biblistų Draugija Amerikoje.

Katalikai skaito šv. Raštą, tikybines, dorovinio ir panašaus turinio knygas, kurios turi Katalikų Bažnyčios patvirtinimą. Katalikų, bedievių, komunistų ir panašią spaudą gali skaityti tik ypatingu, būtinu atveju, bet pirmiau gavę vyskupo leidimą.

Katalikiško, bažnytinio patvirtinimo ženklas yra lotyniškas įrašas **Nihil obstat.** Jis reiškia: **Nieko priešinga** katalikų tikėjimui, dorovei, minčiai. Tą sprendimą daro vyskupo paskirtas vienas arba du katalikų kunigai, rankraštį atidžiai perskaitę.

Toliau vyskupas arba jo pavaduotojas, remdamasis peržiūrėtojų užtikrinimu, uždeda lotyniškus įrašus: **Imprimatur** (tebūnie spausdinama) arba **Imprimi potest** (galima spausdinti). Vietoje šių įrašų kartais parašoma: **Bažnytinės vyresnybės leista** ar panašiai.

Minėtieji įrašai dažniausiai dedami po knygos užvardinimo antrame puslapyje. Rečiau knygos gale.

Skaitytojas, radęs tokius įrašus, jau gali orientuotis.

Išsamiau klausimui išgvildenti reikėtų rašyti žymiai plačiau.

Kur galima gauti katalikiškų šv. Rašto ir kitų leidinių, mielai nurodys kiekvienas lietuvis kat. kunigas. Galima kreiptis ir šiuo adresu: Lithuanian R.C. Church, 21, The Oval, Hackney Rd., London, E.2.

Kun. S. Matulis, M.I.C.,
Liet. Kat. Sielovados D. Britanijoj vedėjas

PARTIZANAI IR PARDAVIKAI

TIESA IR MELAS APIE PAVERGTĄJĄ LIETUVĄ

(2)

II. „Lietuvis nekęs retežių kruvinų"

Kitas visuomet aktualus klausimas: ar nepriklausoma Lietuva buvo raudonosios armijos smurtu okupuota, ar pati tauta laisvai pasirinko vergijos kelią?

Ta tema labai konkrečiai ir aiškiai pasisakė Kanados „Tėviškės žiburiai" šių metų 4 nr. vedamajame — „Laiškas komunistams":

„Imkime mūsų Lietuvą. Ar čia komunizmas atėjo kaip idėja, laimėjusi žmonių širdis? Išskyrus vieną kitą idealistą, komunizmas buvo svetimas, nepageidaujamas, grasus. Komunizmą Lietuvon atgabeno rusų imperializmo tankai. Tai atžymėta oficialiame Lietuvos užėmimo dokumente, pačių rusų padiktuotame. Tai raudonasis carizmas, kuris atėjo Lietuvon su nauja uniforma, bet senaisiais tikslais. Tačiau uniformos nekeičia nei paprasto žmogaus, nei imperatoriaus. Tas pats Kremlius ir ta pati Maskva padiktavo Lietuvai naują vergiją ta pačia rusų kalba ir atsiuntė ne vieną, o dešimtis Muravjovų".

Be abejo, tuo klausimu ir A. Venclova ir K. Boruta turi paklusti komunistų partijos direktyvų, tačiau, negalėdami nuginčyti istorinių faktų, yra priversti rašyti žurnalistinį reportažą:

„Panemuniais dunda tarybiniai tankai. Juos sutinka su gėlėmis kaip išvaduotojus. Prasiveržia visas gyvenimas, atsipalaidavęs nuo slogių buržuazijos varžtų. Susidaro liaudies vyriausybė. Iš pogrindžio išeina Komunistų partija ir vadovauja visam sąjūdžiui. Gimsta Tarybų Lietuva", rašo K. Boruta (SP, 119-120 psl.).

Norėdamas sausą reportažą kiek supoetinti, A. Venclova Sov. Rusijos agresiją šitaip vaizduoja:

„Tankai važiavo gatvėmis pamažu, vienas paskui kitą, labai dideli. Pro atidarinėtas tankų angas žiūrėjo tankistai su odiniais šalmais ant galvų — jauni, žvalūs, bet neregėtai apnešti kelio dulkėmis" (GD, 185-6 psl.).

Be abejo, A. Venclova, kaip ir jo draugas, turi rašyti, kad „pagyvenusios moterys ir fabrikų merginos mėtė į juos ištisas puokštes iš kažin kur atsiradusių gėlių" (186 psl.).

Tačiau atidžiai perskaitykime tolimesnį Venclovos „reportažą":

„— Priviet rabočim ot bojcov Krasnoj Armiji! — staiga šūktelėjo tankistas, taip gausiai apdovanotas gėlėmis. — Ura!

„Tankisto žodžius išgirdo visa aikštė.

„— Valio Raudonajai Armijai!

„— Valio Tarybų Sąjungai!

„— Tegyvuoja bolševikų partija!

„— Valio Stalinui!" (186-7 psl.).

Kai A. Venclova su pasigardžiavimu cituoja istorinius ruso žodžius, kai, lenktyniaudamas su K. Boruta, melagingai įtaigoja, kad lietuviai „į tankistus tiesė rankas, kaip į savo išgelbėtojus" (186 psl.), mes, kurie buvome sovietų invazijos Lietuvon ir taurių lietuvių nuotaikos liudininkai, kur kas tikslesnį to meto vaizdą matome šioje kovotojų dainoje:

Į tavo tėviškę atėjo rūstūs žmonės
ir užpūtė mažas sodybų liepsneles.
Blizgėjo durtuvai ir kniubo vyrai kloniuos,
o varė tremtinius takeliais ir keliais...
(LKD 188, 286 psl.)

Ir kai abu vadinamieji tarybiniai rašytojai vapalioja apie „laisvės vėliavą", kurią su tankais ir lėktuvais „atnešė revoliucijos kovose užsigrūdinusių mūsų draugų pilkasermėgių sūnūs" (K. Boruta, SP, 120 psl.), kai amsi, kad sovietai „atvykę Lietuvos žmonių išvaduoti iš fašistų" (A. Venclova, GD, 227 psl.), — mes girdime tautos valią šioje kovotojų dainoje:

Mums nebereikia užtarėjų,
nei išvaduotojų — draugų.
Lietuvis, laisvę pamylėjęs,
nekęs retežių kruvinų.
(LKD 11, 26 psl.).

III. „Kai laimės tėvynė kovą"

Nei A. Venclova, nei K. Boruta nerašo apie lietuvių kančias: nerašo nei apie per pildytus kalėjimus, nei apie išsigimėlių iš davimus (šiuo atžvilgiu realų reevoliucionierių įskundimų, suėmimų ir žudynių vaizdą duoda A.E. Lindop „The Way to the Lantern" knygoje), nei apie baisiuosius trėmimus —

Pavasaris pačiam džiaugsme,
Lietuva plūsta kraujuose.
Lietuvą drasko, kaip vilkai,
tie bolševikai kraugeriai.

— — — — — — — — —

Namie miegoti taip baugu,
svetur ir krūmuos nejauku...
Žiūrėk, jau lekia mašina
naują šeimyną veždama...
(LKD 50, 78-9 psl.)

Išsižadėję laisvos ir nepriklausomos Lietuvos, apspiaudę jos praeitį, išdavę taurius jos tradicijų tęsėjus, išniekinę krikščionių tikėjimą, — jie garbina visa tai, kas rusiška ir komunistiška. Geras esąs tik tas, kuris tarnauja okupantui; taurus tik tas, kuris vykdo partijos įsakus; doras tik tas, kuris išduoda antikomunistus; mokslus tik tas, kuris pataiko įžūliau prieš Dievą paburnoti.

O realybė kita: ji gūdi, apverktina ir dramatiška. Ak, ir tiedu rašytojai rašo tik tai, ką okupantas diktuoja; tvirtina tik tai, ką partija įsako. Tur būt, skaudžiai sugėlė lietuvaitės širdį, jei ji prozašaras šitaip apdainavo realybę, kad ir kažin kaip parsidavusių plunksnų slepiamą:

Enkavediste, ko taip dažnai
tu mano tėviškę lankai?
Gal ašarota aš tau graži,
kad mano kraitį tu veži?

Sesučių margas skrybėles,
motulės austas drobules —
gražiausią turtą mūs visų
veži katiušom dovanų!

Mano brolelį areštan
išvarei Sibiro kraštan,
ar daugel grašių kruvinų
gausi už mirtį kankinių!

Ant brolio žirgo tu, balne
atjojęs, virkdini mane:
žudai tu jį, žudyk ir mus —
ramesnė sąžinė tau bus.

Brolio drabužiais tu vilki,
manai — lietuviams patinki?
Esi toks kruvinas, baisus —
išplėšei man šventus jausmus.

Iš gimto namo išvarei,
tarp mūro sienų uždarei...
Manai — pabūgsim paskirties
dėl ištrėmimo ar mirties!
(LKD 24, 44 psl.)

Komunistų gyvenimo ir kovos filosofija paprasta: „Visas reikalas, kas ką, kas viršuj, kas apačioj, kas kalėjime, kas laisvėj" (A. Venclova, GD, 527 psl.). Tą jų nesudėtingą, bet žiaurią programą privalo vykdyti tie, kurie nori prasiveržti į komunistinių rašytojų viršų. A. Barkauskas, okupuotos Lietuvos komunistų partijos centro komiteto sekretorius, sukviestiems rašytojams, dailininkams, kompozitoriams, spaudos, radijo bei televizijos atstovams pasakė:

„Pagrindinė socialistinio meno ir literatūros paskirtis — komunistiškai auklėti darbo žmones... Nėra nepartinio meno... Mūsų šalyje yra visiška laisvė kurti ir kovoti už komunizmą. Mūsų šalyje nėra ir negali būti laisvės kurti ir kovti prieš komunizmą" (Literatūra ir menas, 1963 m., 3 nr.).

Taigi, privalėdamas, kaip kitas politrukas J. Grigonis teigia, „aktyviai prisidėti prie kovos už komunizmą", vargšas rašytojas turi nuslysti iki savo tautos išdaviko menkystės, apie ką taipgi grubiai, net proziškai kovotojai taip dainavo:

Juk ir tu esi lietuvis,
ir tu gimęs Lietuvoj;
dabar esi išdavikas, —
gal nėr proto tau galvoj.
(LKD 113, 183 psl.)

Vykdydami kompartijos griežtas direktyvas, okupuotos Lietuvos kai kurie rašytojai dergia nepriklausomos Lietuvos laikotarpį, nesiskaitydami nei su sąžine, nei su tiesa, nei su istorine tikrove. K. Boruta, pasišovęs „Sunkiuose paminkluose" aprašyti skulptoriaus V. Grybo „gyvenimo ir kūrybos faktus", nusitveria Voltaire'o šūkį — „šmeižkite, šmeižkite, — vis kas nors paliks", ir per akis meluodamas siekia vieno tikslo — idealizuoti komunistus, o niekinti visus kitaip manančius. Ypač jis panoro šauniai pasijodinėti ant S. Rusijos aktualaus antireliginės propagandos arkliuko, tam tikslui sukurdamas kun. Karaliaus nerealų personažą. Pagal K. Borutą, kun. Karalius buvęs Jurbarko gimnazijos direktorius visą laiką — ir V. Grybui įsikuriant Jurbarke (taigi, dar „Saulės" dr-jos laikais), ir tą gimnaziją suvalstybinant (1930-31 m.m.), ir vokiečiams okupavus Lietuvą. Kas Jurbarką pažįsta, tuoj gali suprasti, kad to tariamojo kun. Karaliaus prototipas — kun. J. Korsakas (žuvęs JAV), kuris bene 1928-29 m.m. tik laikinai ten ėjo vietos direktoriaus pareigas. Tuo tarpu jau 1929-30 m.m. direktoriumi buvo Pr. Samulionis, 1931-32 — M. Kviklys, vėliau Liesius, J. Greičius ir k.

Galima nesunkiai atpažinti ir kitus K. Borutos „apibendrintus ir tipizuotus" personažus — kan. Bitiną (— Bikiną), burmistrą Rikterį (Gepnerį), mokytoją Klevinską (M. Levicką), Liorentą, kalvį Danulį ir k. Kokie jie „mizerni", Borutos nukalti ant komunistų partijos duotojo kurpaliaus! Kokie „baisūs", kokie „kraugeriai"... Tačiau sovietinis rašytojas tariasi savo uždavinį kompartijai atlikęs, apspiaudęs laisvą Lietuvą, brolį lietuvį ir pagarbiai nęs komunizmo dievus, kaip padarė K. Boruta ir A. Venclova.

— — —

Tačiau propagandinė marksistinė litera tyra, kaip ir komunistų siautėjimas bei smurtas, pasirodo, negalėjo nugąsdinti laisvę mylinčių lietuvių: jie kovojo pradžioj ginklu, vėliau — pasyviu pasipriešinimu visam tam, kas svetima, komunistiška.

Ak, ar gali būti kas įspūdingiau, kaip laisvės kovotojas, kuris suimtas, įkalintas ir pagaliau ištrėmtas į Sibirą, vis dėlto nepalūžta ir ryžtingai dainuoja:

Sudiev, tėvyne mano brangi,
sudiev, sudiev — gal amžinai...
Ar dar kada į čia sugrįšiu,
tik tu, Dievuli, težinai.

Liūdna šiandieną apleisti tau
tėvynę, kamerą, draugus...
Mokėk kantriai, drąsiai, lietuvi,
važiuot į Rusijos kraštus.

O kai aš būsiu prie Uralo,
tenai tėvynės ilgėsiuos,
malda karšta prie Visagalio,
daina lietuviška paguos.
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

O kai laimės tėvynė kovą,
trimitas laisvės šauks visus,
sugrįš tad iš svetur narsuoliai
į laisvus tėviškės namus.
(LKD 73, 112-3 psl.)

Jei tokių sūnų turi Lietuva — mūsų tėvynė, — ji vieną kartą tikrai laimės laisvės kovą.

Z. PYKULIS

DAR TAIP NEBUVO ITALIJOJE

NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS ROMOJE

Vasario 17 d. Romoje PLB Italijos Krašto Valdyba labai iškilmingai ir su dideliu pasisekimu paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 45 m. sukaktį. Pamaldas atlaikė ir pasakė pamokslą kard. Pizzardo, nuoširdus lietuvių tautos draugas. Šv. Mišių metu giedojo lietuviškai Šv. Kazimiero Kolegijos choras.

Po pamaldų, puikiai Lietuvos, Vatikano, Italijos vėliavomis ir dideliais Lietuvos Nepriklausomybės Ako bei jo paskelbimo paminėjimui išleisto pašto ženklo paveiks lais išpuoštoje S. Angela Merici Instituto salėje įvyko pats iškilmingas minėjimas. Krašto Valdybos pirmininkas kun. Vincas Mincevičius, pasveikinęs kelis šimtus garbingų svečių ir savo tautiečius, perskaitė Popiežiaus atsiųstą sveikinimo bei palaiminimo telegramą. Po jos sekė Italijos Prezidento Segni, Vatikano Valstybės Sekretoriaus Cicognani, Kardinolų Confalonieri ir Lercaro, Italijos Ministerio Pirmininko Fanfani telegramos. Sveikinimus atsiuntė taip pat visa eilė Italijos valstybės ministerių, nepaprastiems Bažnyčios reikalams kongregacijos sekretorius arkiv. Samorė, visa eilė arkivyskupų, vyskupų, senatorių, parlamentarų, diplomatų, organizacijų vadų, žymių veikėjų bei visuomenininkų.

Svarbią istorinę-politinę kalbą pasakė parlamentaras Dr. Luciano Dal Falco, Italijos Kr. Dem. partijos Centro Komiteto narys, Europos problemoms studijuoti Instituto vedėjas ir tos pačios partijos įgaliotinis palaikyti santykiams su užsieniu. Minėjimas buvo užbaigtas pagerbiant žuvusius už laisvę susikaupimo minute ir sugiedant Lietuvos bei Italijos himnus. Po to sekė jaukus priėmimas, maloniai nuteikęs visus dalyvius.

Į minėjimą atsilankė didelė minia žmonių ir aukštų svečių, kurių tarpe paminėtini Katalikų Bažnyčios vicekamerlengas Arkiv. Centoz, buvęs paskutinis Nuncijus Lietuvoje, Vatikano Valstybės Sekretariato atstovas Mons. Poggi, Tivoli vyskupas Faveri ir visa eilė kitų aukštų dvasiškių. Vatikano Valstybės Užsienių reikalų valdytojui arkiv. Samorė atstovavo jo sesuo Jolanda, buvusi trumpai laisvoje Lietuvoje ir labai pamilusi ją.

Iš diplomatų dalyvavo Prancūzijos ambasadorius baronas De la Tournelle, Turkijos ambasadorius generolas Kiziloglu, Filipinų ambasadorius Delgado, Lietuvos ministeris prie Šv. Sosto Stasys Girdvainis, San Marino respublikos Generalinis Konsulas Capri. Amerikos ambasadoriui, tuo metu išvykusiam į Vašingtoną, atstovavo ambasados sekretorius John Baker. Vokietijos ambasadoriui atstovavo sekretorius Ravensberg.

Romos miesto savivaldybei atstovavo patarėjas grafas Vanni Teodorani, Žemės ūkio ministeriui — ministerijos sekretorius Dr. Borello.

Be to, dar dalyvavo keletas generolų, pulkininkų, įvairių tarptautinių organizacijų, pavergtųjų tautų atstovai, žurnalistai, radio darbuotojai ir kt.

Minėjime dalyvavo taip pat ir J. Tubelienė, atvykusi tuo metu iš Amerikos. Prancūzijos ambasadorius prie Šv. Sosto vėliau suruošė jos ir Italijos Krašto Valdybos pirmininko garbei pietus.

Minėjimą plačiai pažymėjo Vatikano ir Italijos radijofonai. Šis paskutinysis vasario 16 d. valstybinėje programoje davė žinių apie Lietuvą ir lietuviškų liaudies dainų koncertą. Minėjimo kronika buvo taip pat perduota Italijos programose užsieniui.

Dar niekada Italijos spauda neatžymėjo taip Lietuvos Nepriklausomybės Šventės, kaip šiemet. Net 32 didieji Italijos dienraščiai ir savaitraščiai paskyrė atskirus straipsnius šiai sukakčiai paminėti ir 83 išsispausdino žinių iš ELTA-Press biuletenių. Pirmą kartą didžiausias Romos dienraštis „Il Messaggero" paskyrė šiai sukakčiai 203 eilučių straipsnį. Ilgus aprašymus ir palankius straipsnius išsispausdino Romos dienraščiai „Il Tempo", „Il Quotidiano", „Il Popolo", „L'Osservatore Romano", „Il Secolo", „Il Giornale D'Italia", „Il Gilbo", „The Daily American". Be šių, dar paminėtini kiti dideji Italijos dienraščiai, kaip Genujos „Il Corriere", „Il Nuovo Cittadino"; Milano „L'Italia"; Torino „Gazzetta del Popolo"; Bolonijos „L'Avvenire D'Italia"; Bari „Gazzetta del Mezzogiorno"; Venecijos „Messaggero Veneto"; Cromonos „Vita Cattolica"; Trento „Vita Trentina"; Catanijos „Corriere di Sicilia"; Monzos „Il Cittadino"; Palermo „Sicilia Informazioni"; Bergamo „Giornale del Popolo"; Parmos „Gazzetta di Parma"; Sassari „La Nuova Sardegna"; Sondrio „Corriere della Vatrilina" ir eilė kitų. Specialų komunikatą spaudai išleido Italijos valstybinė žinių agentūra „Ansa", neminint jau eilės visų kitų.

Šis platus ir netikėtas spaudos simpatijų parodymas Lietuvai pasiekė greitai ir užsienį. Ispanijos užsienių reikalų ministeris Castiela telegrafavo, prašydamas prisiųsti jam per diplomatinį kurjerį kardinolo Pizzardo pamokslo ir parlamentaro Dal Falco kalbos tekstus. Eilė užsienio agentūrų taip pat atžymėjo Romos minėjimą. ELTA-Press po minėjimo išleido tuojau specialų menišką numerį, skirtą Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 45 m. sukakčiai.

Vokiečiai aukojo Tautos Fondui

Vokietijoje, Vechtos senelių namuose, Vasario Šešioliktoji buvo paminėta vasario 17 d. Vokietis vienuolis atlaikė pamaldas (mišias už žuvusius dėl Lietuvos laisvės). Pamoksle paminėjo Lietuvos okupaciją, katalikų persekiojimą ir pareiškė tikėjimą, kad lietuviai atlaikys viską ir sulauks laisvės. Dieninėse pamaldose tą patį pamokslą pakartojo.

Ryšium su minėjimu įvyko liaudies dro žinių paroda. Šventiškai išpuoštoje salėje ant stalų buvo išdėstyta 76 drožiniai, lietuviškos juostos, Lietuvos pinigų rinkinys, albumai su spaudos iškarpomis apie Lietuvą anglų ir lietuvių kalbomis. Parodos metu iš plokštelių buvo perduodamos lietuviškos melodijos. Paroda turėjo didelį pasisekimą. Parodon tarp gausių vokiečių lankytojų, spaudos atstovų, sugūžėjo visa miesto smetonėlė. Taip pat buvo atsilankę lietuvių iš Oldenburgo, Harpstato, Dipholzo.

Parodos metu buvo renkamos aukos Tautos Fondui. Nors nebuvo žodžiu kreipiamasi aukoti T.F., tik stovėjo ant atskiro stalo aukų lapas ir stambiai išrašyta kortelė „Lietuvi, neužmiršk Lietuvos — aukok Tautos Fondui", o apačioj vertimas į vokiečių kalbą, be jokių agitacijų suaukota Tautos Fondui 178, — DM. Visus lietuvius labai maloniai nustebino vokiečių solidarumas — jie suaukojo 106, — DM.

Vokiečių laikraščiai, paminėdami mūsų valstybinę sukaktį ir drožinių parodą, savo skaitytojus supažindino su Lietuva, jos pavergimu ir siekimu laisvės. Oldenburgische Volkszeitung vasario 20 d. straipsnį užvardino „Lietuva po sovietinės okupacijos kryžiumi".

S. Motuzas savo drožinių parodoje

Laisvalaikio mąstymai

RAŠO K. VALTERIS

NARIO MOKESTIS

Vienos ar kitos tautos kultūra gali būti įvairiai matuojama. Geras susiorganizavimas yra vienas kultūros pažymių. Kaip kitais atžvilgiais, taip ir susiorganizavimo prasme mūsų kultūrinis lygis yra ne per aukščiausias...

Daugiau kaip prieš 15 metų DBLS-gos nario mokestis buvo VIENAS svaras. Pagal anų laikų pajamas ir pragyvenimo išlaidas tai buvo visai patenkinama suma.

Prieš keletą metų S-gos Valdyba nutarė nario mokestį padvigubinti. Nutarimas buvo protingai ir teisingai pagrįstas: svaro vertė per tą laiką žymiai krito, o uždarbiai žymiai pakilo. Bet skyrių atstovai, atvykę į suvažiavimą, užprotestavo ir Valdybos nutarimą panaikino! Girdi, nariai nebuvę atsiklausti! Vadinas, renkam S-gos Valdybą ir įgaliojam ją tvarkyti Sąjungos reikalus, bet neleidžiam ieškoti veiklai priemonių — pinigų. Kultūringi žmonės taip nedaro. Aš priklausau britų ir vokiečių profesinėms organizacijoms, kurių Valdybos per paskutinį dešimtmetį padvigubino ar net patrigubino nario mokestį, bet nariam neatėjo kvaila mintis dėl to protestuoti ar bandyti valdybų sprendimus panaikinti! Protaujančiam aišku, kad kai viskas brangsta, tai organizacijos išlaidos kyla, ir, suprantama, jei organizacija nori ne tik gyvuoti, bet ir tobulėti, nario mokestis turi būti atitinkamai didinamas. Deja, lietuvių smegenys tokio paprasto dalyko negalėjo suviršinti... Bet gal gi šio suvažiavimo atstovai atitaisys praeities klaidą?!

Šio suvažiavimo proga atstovams reikėtų pasvarstyti, ar nevertėtų S-gos nario mokestį ir „Europos Lietuvio" prenumeratą sutapdinti? Pavyzdžiui, DBLS narys, su mokėjęs 5 svarus metams, užsitikrintų S-gos nario vardą, „Europos Lietuvio" prenumeratą ir visokią galimą Sąjungos pagalbą. Kai narys išeina į pensiją ar tampa visam laikui nedarbingu, jis moka, sakykim, tik vieną svarą metams ir turi tas pačias teises ligi gyvos galvos. Nenariai moka nustatytą „Europos Lietuvio" prenumeratos mokestį, bet iš S-gos negauna jokios materialinės paramos bėdos atveju. Ir suprantama: jei lietuvis vengia-išsižada lietuviškos bendruomenės, tai jis neturi jokios teisės tikėtis paramos iš tos pat bendruomenės. **Gal tai nebus krikščioniška, bet bus žmoniška!**

Prieš keletą metų viename S-gos atstovų suvažiavime siūliau atsisakyti nesėkmingų narių verbavimo vajų, o pradėti S-gos **v a l y m ą**. Mano nuomonė šia prasme nepasikeitė. Geriau turėti tik šimtą **tikrų**, gerų narių, negu kelis šimtus **p o p i e r i n i ų** !

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

PAGALVOKIME

Štai duosiu progos mėgėjams pasižymėti. Po vieno lietuviško susibūrimo kitataučiai pradėjo sakyti: „Daug buvo kalbėta, bet nė vienas neprabilo visiems bendrai dabar suprantama anglų kalba, kad mes sužinotume, koks vakaro tikslas, jo reikšmė" ir t.t.

Šią mintį iškėliau vėliau prie stiklo alaus. Ir nustebau dėl nuomonių skirtumo.

Ką jūs galvojate?

V. K.

LIETUVIŠKOS VARIACIJOS

Britų „Daily Telegraph" kovo 11 d. rašo, kad kovo 9 d. Wigmore Hall Londone įvykusiame koncerte Nance Dibley ir Bruce Hylton Stewart išpildė violai ir pianinui skirtą lietuvio Dvariono kompoziciją.

Laikraščio kritikui atliktasis dalykas atrodė pasenęs.

KONGRESAS MONTEVIDEO

ANTRASIS PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS PRAĖJO DIDINGAI

Urugvajuje, Montevideo mieste, vasario 22-26 dienomis įvyko Antrasis Pietų Amerikos Lietuvių kongresas, kuris sutraukė daug lietuvių iš Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus.

Kongresui buvo ruoštasi visu rūpestingumu Urugvajaus lietuvių veikėjų, kurie buvo sudarę Kongresui Rengti Komitetą, o jam vadovavo labai energingas ir sumanus lietuvis Vytautas Dorelis. Labai daug pasidarbavo prie kongreso surengimo Liet. Kultūros Draugijos vyrai, Urugvajaus Liet. Katalikės moterys ir tėvai jėzuitai, ypač klebonas kun. Jonas Giedrys.

Prieš kongresą buvo pasirūpinta per spaudą, radiją ir vizitais Urugvajaus Vyriausybei bei Montevideo miesto tarybai. Tik gaila, kad kongreso metu buvo susisiekimo streikas, kuris trukdė žmonių judėjimą. Nežiūrint visų kliūčių, Kongreso delegatai padarė vizitus Urugvajaus prezidentui Haedo, miesto burmistrui ir kitiems įžymiems asmenims.

Kongrese iš lietuvių delegacijų daugiausia dalyvavo iš Argentinos organizacijų, iš viso 10 organizacijų atstovai su spaudos žmonėmis. Be to, kongrese dalyvavo vien tik iš Argentinos 30 šokėjų ir 30 choristų. Šokėjams vadovavo L. Petravičienė, o šv. Cecilijos chorui Alf. Petraitis. Iš Urugvajaus taip pat dalyvavo šokėjų grupė „Gintaras", vadovaujamas Stanevičienės, ir Katalikų choras, vadovaujamas Vyt. Dorelio.

Pirmoji kongreso diena praėjo lankant Urugvajaus vyriausybės ir miesto pareigūnus. Antroji diena buvo skirta studijoms. Pažymėtina, kad šiame kongrese lietuvių jaunimas turėjo savo studijų ratelį atskirai. Trečioji diena praėjo pamaldomis ir sporto rungtynėmis, bei meniniu vakaru, kuriame dalyvavo Argentinos ir Urugvajaus ansambliai ir chorai. Ketvirtoji diena praėjo lankant laisvės paminklą ir baigia muoju aktu Montevideo miesto centre. Penktąją dieną jaunimas dalyvavo televizijoje ir buvo suruoštas jaunimo vakaras.

Iš Šiaurės Amerikos kongrese dalyvavo Gražina Sinutienė, o iš Kanados Dr. J. Sungaila, Pasaulio Lietuvių Bend-nės pirmininkas, su ponia. Iš viso kongrese dalyvavo apie 20 delegatų ir 175 svečiai iš užsienių.

J. Žiugždą 70 m. proga apdovanojo daktaro laipsniu

(E) Vasario 21 d. Vilniaus Valst. V. Kapsuko vardo universiteto istorijos-filosofijos fakulteto mokslinė taryba suteikė istorijos mokslų daktaro laipsnį prof. Juozui Žiugždai. Buvęs oficialiu oponentu, sovietų mokslininkas V. Pašuto pastebėjo, kad Žiugžda esąs vienas iš veikliausių „tarybinio lietuvių istorijos mokslo" organizatorių. Pagal Pašuto, Žiugžda veiklus ir visuo meninėje srityje (suprask, komunistinėje „statyboje" — E.), o jo mokslinės veiklos viršūnė tai trijų tomų „Lietuvos TSR istorija". Žiugžda marksistiškai nuspalvino (bolševikiškai tariant — apibendrino...) Lietuvos istoriją nuo gilios senovės. Už tokius „nuopelnus" komunizmui Žiugždai padaryta ir išimtis — jam daktaro laipsnis suteiktas be disertacijos gynimo.

Per Vilniaus radiją kalbėjo istorijos mokslų kand. J. Jurginis. Šis Žiugždą pristatė kaip pedagogą, publicistą ir kaip mokslininką. Jurginis taip pat priminė Žiugždai būdingą veiklos bruožą — kelti tariamai seną lietuvių-rusų tautų draugystę. Nuo 1946 m. išrinktas akademiku, Žiugžda pats ar greičiau aukštesniųjų sluoksnių pavedimu vis „taisė" senųjų lietuvių istorikų „klaidas", kėlė Lietuvos žmonių kovas prieš „kapitalistų išnaudojimą", dar „įrodęs", kad tik užsienio interventai nuslopinę sovietinę valdžią Lietuvoje 1918 m. Sukakties proga Žiugždai suteiktas Darbo Raudonosios Vėliavos ordinas.

Apie draugystę lietuvių ir rusų literatūroj

(E) Vasario mėn. pabaigoje Vilniuje valst. politinės ir mokslinės literatūros leidykla paskelbė straipsnių rinkinį „Tautų draugystė rusų ir lietuvių literatūroje". Tokiame leidinyje esą medžiagos, kaip „bendrai kovota prieš išnaudotojus", apie reikalą sėkmingai bendradarbiauti. Toji draugystė — tai vis labiau komunistų peršamas ne tik šūkis, bet ir veiklos priemonė.

Lietuvos Raud. Kryžiaus Draugija ir sanitarinė buitis

(E) Vasario 26 d. Vilniuje įvyko ketvirtasis Lietuvos Raud. Kryžiaus Draugijos suvažiavimas. Vilniaus radijas vasario 24 d. informavo, kad toje draugijoje narių esama beveik pusė milijono. Miestuose ir kaimuose šiuo metu veikia daugiau kaip 6.000 tos draugijos pirminių organizacijų. Veikla daugiausia pasireiškia sanitarinėje srityje. Pvz., kolchozuose veikia vad. sanitariniai postai, ir jei kai kuriose fermose esą švaru, o pieno kokybė aukšta, tai bus tų sanitarinių postų nuopelnas. Tokie postai organizuojami ir auto magistralėse — jei įvyksta nelaimės su sunkvežimiais (tokių atsitikimų Lietuvoje daug), tai tų sanitarinių postų žmonės vyksta pagalbon nukentėjusiems. Kolchozuose veikia slaugymo būreliai: jei kolchozininkas suserga, tai būrelio nariai apsėja sklypą, pasodina daržoves, rūpinasi maisto produktais. Sanitarinės negerovės Lietuvoje patikrinamos vadinamaisiais reidais, jų rezultatai apsvarstomi komjaunimo posėdžiuose. Visuomeniniai sanitariniai įgaliotiniai paste bėtus trūkumus įmonėse ir kolchozuose privalo pranešti įmonių ar kolchozų vadovybei.

PAGARBA IR KERŠTAS

Skaitydami kautynių istorijas, užtinkame tikrai didvyriškų žygių, kuriuos įvykdo kartais ir mažas karių būrelis. Tokiais narsuoliais kiekviena tauta didžiuojasi, juos gerbia ir stato jiems paminklus. Juos gerbia ne tik savi, bet ir kitų valstybių kariai, nors ir priešų. Bet taip vyksta tik kultūringų tautų tarpe.

Štai Didžiojo karo metu vieno vokiečių pulko dalis buvo atkirsta nuo savo pulko ir likosi priešo fronto užnugaryje. Tokioj padėty juos apsupo prancūzų kariuomenės pulkas ir pareikalavo, kad pasiduotų į nelaisvę, nes antraip visi būsią sunaikinti. Ta vokiečių pulko dalis turėjo ir savo pulko vėliavą. Vokiečiai, gindami savo pulko vėliavą ir garbę, nutarė gyvi nepasiduoti. Vėliavą paguldė ant žemės, ją apsupo kovos grandinėmis, ir prasidėjo kautynės. Vokiečių kariai, garbingai žūdami, savo kūnais apdengė vėliavą ir tuo sudarė uždangą likusiems kovotojams. Žūtbūtinės kautynės vyko visą naktį, ir ne tik žuvo visi vokiečiai, bet daug nuostolių turėjo ir prancūzų kariuomenės pulkas. Auštant krito paskutinis vokiečių kareivis. Priartėję prancūzai rado tik lavonų krūvą. Ką jie darė su lavonais? Gal badė jų kūnus durtuvais, daužė šautuvų buožėmis? Ne. Jie nusiėmė kepures, nulenkė galvas ir pagerbė vokiečių karžygius. O pulko vėliavą, persisunkusią narsiųjų gynėjų krauju, prancūzai grąžino vokiečiams.

1919 m. gegužės 22 d., vejant bolševikus iš Lietuvos, 7 km nuo Panevėžio, Raguvos link, prie Liudynės dvaro, įvyko kautynės. Ten žuvo 2 pėstininkų pulko 7 kuopos šie kareiviai: Pranas Mačiulionis, Bronius Sidabras, Vincas Šukaitis, Jonas Kilikevičius, Kazys Kulikauskas, Vincas Sniečkus, Antanas Mikolaitis ir Antanas Kerezevičius. O kaip bolševikai pagerbė mūsų žuvusius karius? Kokią jie atidavė paskutinę „pagarbą", štai byloja karinės spaudos ištrauka, kurią čia pacituoju.

„...Nelygioje kovoje minėtieji karžygiai atiteko į bolševikų rankas. Dalis jų buvo nukauta, kiti sužeisti. Sužvėrėję bolševikai nukautųjų kūnus ciniškai niekino ir tyčiojosi. Sužeistuosius budeliškai nukankino, sukapodami kardais ir daužydami šautuvų buožėmis. Nelaimingieji šaukėsi Aukščiausiojo pagalbos. Prašė vandens troškuliui numarinti, krauju sukepusioms lūpoms pavilgyti. Deja, niekas jų išklausyti negalėjo. Vietiniai gyventojai nebuvo prileidžiami; buvo grasinama sušaudyti, jei imtųsi pagalbą teikti" („Karys" 1930 m. Nr. 32.).

Tai tik vienas liūdnas vaizdelis iš tūkstančių šiurpulingų veiksmų, kuriuos mūsų tautai padarė bolševikai. Ir tokių skaudžių įvykių pilna ne tik nepriklausomybės kovų istorija, bet ir dabartis. Nors šiandieną žiaurusis okupantas — komunistinė Rusija jau pradėjo čiulbėti lakštingalos balsu, kviesdama karo pabėgėlius užmegzti kultūrinius ryšius, bet, rimtai pagalvojus, koks gali būti kultūrinis bendradarbiavimas su tokia tauta, kuri kultūrą pažįsta tik tiek, kiek degloji pažįsta žvaigždes.

V. Vytenietis

VISI SKAITOME!

Kan. A. Steponaitis — Tėvynėje ir pasaulyje — 1.9.4. Prisiminimai ir apybraižos.

J. Daumantas — Partizanai — 1.13.0.

Prel. Jūras — Didysis ramybės šaltinis — 1.9.4. Labai patraukli maldaknygė.

Alė Rūta — Žvaigždė viršum girios —romanas — 1.9.4.

Prof. Balčikonis ir kiti — Dabartinės Lietuvių Kalbos žodynas — 5.6.6. Apie 45.000 žodžių.

Sagatas — Plauk, mano laiveli — eilės — 0.14.8.

Baronas — Užgesęs sniegas — romanas — 0.18.6.

Brazdžionis — Vidudienio sodai—prem. eilės — 1.9.4.

Skipitis — Nepriklausomą Lietuvą statant — 1.16.8.

Spalis — Alma Mater — 1.16.6.

Žodynai, plokštelės, žemėlapiai. Periodika.

Neatsiskaitę už 26 ir 27 tomus Liet. Enciklopedijos prašau neuždelsti.

Rašyti:

DAINORA, 14, Priory Rd., Kew. Surrey.

Medžiagos metrai ir centimetrai

Vasario 5 d. „Tiesoje" išspausdintasis A. Zaltauskaitės straipsnelis „Trys metrai, ir nė kalbos" yra dar vienas įrodymas, kaip dabar tvarkomasi Lietuvoje. Nei seneliams, nei dabartinės kartos tėvams nereikėdavo išeiti iš parduotuvės nenusipirkus medžiagos vien dėl to, kad jie norėdavo gauti 2 metrus ir 70 centimetrų arba vien 70 centimetrų. Šiandien pirk arba 3 metrus, arba 1 metrą ir 40 centimetrų, arba eik iš parduotuvės!

Jeigu užsienyje pasklistų žinios apie tokią tvarką, tai žmonės stebėtųsi ir negalėtų atsistebėti. Tai, sakytų, bolševikinė tvarkelė, tai gyvenimėlis turint tokią tvarkelę!

Ką renka kraštotyrininkai Plungės rajone?

(E)) Plungės raj., Kulių apylinkės kraštotyrininkams, moksleiviams pavesta rinkti „kraštotyros" eksponatus. Dabar jie, tiegė vasario 28 d. Vilniaus radijas, gyvai kalbėję apie sunkią valstiečių praeitį, apie baudžiauninkų likimą. Pasirodo, kraštotyrai svarbiu dokumentu laikoma ir mirusio b. kun. Liudo Adomausko nuotrauka apie bedarbių registravimą Lietuvoje 1927 m. O dabar, sakoma, žmonės stebi eksponatus ir... dar geriau įvertina „savo gyvenimo laimę".

NEPAPRASTI DAIKTAI IR VAIZDAI

PARINKO **K. JONELYNAS**
(Iš „Amerikos Įdomybių")

SAULĖS IŠDEGINTI LAUKAI

Už Chicagos prasideda dideli kukurūzų laukai. Dirvos ir farmos gražios, trobesiai geri. Matyti gražių gyvulių. Farmeriai plauna žalius kukurūzus ir verčia juos mašinomis į pašaro raugyklas, „silomis" vadinamas. Kitokių javų čia nematyti, tik vieni kukurūzai.

Bet laukai atrodo geri tik Illinojuje. Toliau į vakarus, Iowos ir South Dakotos valstijose, vaizdas prastesnis. Dėl vandens stokos ir kalnuoto žemės paviršiaus South Dakota labai retai apgyventa. Pravažiuosi šimtą mylių ir daugiau ir nepamatysi jokios sodybos ir jokios gyvybės, nei iš gyvūnijos, nei iš augmenijos. Vien tik juodi kalnai ir kalnai. Ta sritis ir geografijos vadovėliuose pažymėta vardu Black Hills (Juodieji Kalnai). Tie kalnai stebėtinai lygūs, simetriški, lyg tartum kas tyčia būtų pristatęs milžiniškų piramidžių ir sustūmęs jas į vieną vietą.

Oficialus vadovėlis aiškina, kad prieš kokius 10 ar 20 milijonų metų ten buvo didelės pelkės, kuriose gyveno milžiniški pienžindžiai gyvūnai. Jie jau seniai išnyko, tačiau randami suakmenėję jų kaulai liudija, kad tokių gyvulių tikrai būta. Bet kaip gi pelkių vietoj atsirado kalnai? Atsakymą mums duoda geologija. Aiškesniam supratimui čia galime pagalbon pasikviesti savo vaizduotę. Įsivaizduokime, kad žemės viduriuose uždarytas milžinas iškėlė galingą savo kumštį. Žemės plutos jis visai nepradūrė, bet išstūmė ją kaip kalną. Tas žemės viduriuose uždarytas milžinas tai didelis žemės karščio ir nuo jo susidaręs garų spaudimas iš vidaus. Kalnui iškilus, lietūs ir vėjai ilgainiui nuplovė ir nužarstė buvusį minkštą žemės sluoksnį, po ko liko uolienos, suvirintas granitas.

GRANITE ĮAMŽINTI KETURI PREZIDENTAI

Minėtų Juodųjų Kalnų ruožas tęsiasi 125 mylias iš šiaurės į pietus ir 50 mylių iš rytų į vakarus; abiem pusėm tęsiasi prerijos. Ypač dėmesio vertas tame kalnų ruože kalnas „Mount Rushmore", turintis 6000 pėdų aukščio granitas, kurio viršūnėj yra iškalti keturių Amerikos prezidentų bareljefiniai paveikslai: Washingtono, Jeffersono, Lincolno ir Roosevelto. Kiekvieno jų veido ilgis, su kakta ir smakru imtinai, turi apie 60 pėdų. Tai darbas skulptoriaus Gutzon Borglum, pradėtas 1927, o baigtas 1941 metais ir kaštavęs bemaž 1.826.000 dolerių. Kongreso nutarimu, šis kalnas ir jo apylinkė yra paskelbta valstybiniu paminklu ir pavesta National Memorial valdybos globai.

Prie kalno privažiuoti yra nutiestas geras kelias, o ties kalnu yra įrengta graži aikštė automašinoms sustatyti ir kitokių patogumų. Žmonės suvažiavę gėrisi vaizdais, fotografuoja visas įdomybes, o keturi Amerikos prezidentai tartum žiūri nuo Rushmore viršukalnio, lyg kokie Olimpo dievai. Tuos paveikslus galėjo daug kas matyti atspausdintus amerikoniškoje spaudoje.

ALIASKA

Po Ameriką važinėjosi 4 mūsų tautiečiai: du vyrai su žmonomis. Vienos poros moteriai susirgus, kita pora nuskrido lėktuvu Aliaskon pas giminaitį. Aliaska, palyginus ją su kitomis vietovėmis, tebėra dar puslaukinis kraštas. Civilizacijos labai mažai, didžiausi plotai žmonėmis neapgyventi, ir kelių nedaug. Aliaskos plotas labai didelis. Jis užima 586 tūkstančius 400 ketvirtainių mylių plotą, bet gyventojų vos tik 160.000, taigi beveik tik vienas žmogus 4-rių ketvirtainių mylių plote. Didžiausi Aliaskos miestai yra tik miesčiukai. Dėl trumpos vasaros žemės ūkis labai menkas; žmonės verčiasi daugiausia žvejyba, miško pramone, iškasa kiek anglies ir kitokių mineralų. Daugumas gyvenimo reikmenų atvežama laivais, todėl beveik viskas brangu. Tai tiek apie Aliaską.

„PROLETARIATO DIKTATŪRA"

Po šeštos valandos po pietų mūsų tautiečiai keliauninkai po Aliaską kartą negavo krautuvėj nusipirkti mėsos, todėl, kad mėsą piausto unijininkai, kurie po šešių nedirba. Ir kai jie nedirba, unija draudžia mėsą pardavinėti. Krautuvininkas paaiškino, kad jei jis parduotų nors pusę svaro mėsos ir būtų sugautas, unija jam uždėtų 300 dolerių pabaudos sumokėti, o jei jis tos pabaudos nesumokėtų, tai jam būtų paskelbtas boikotas ir jis negalėtų niekur gauti jokių prekių savo krautuvei, nes visur dirba unijininkai. Ir jis dar pasakė: „Pas mus, matote, veikia proletariato diktatūra..."

KALIFORNIJA

Kalifornija labai įdomus kraštas. Ypač įdomi jos gamta. Jos kalnai „remia dangų", o kloniai krinta žemiau jūros vandens lygio. Šimtais mylių tęsiasi tyrai, išmirusios dykumos, kuriose nerasi žalio lapelio ar lašo vandens. Kitur vėl stovi girios, kuriose yra tokių storų raudonmedžių, jog 10 vyrų, susiėmę rankomis, neapkabintų tik vieno raudonmedžio. Važiuodamas per tą „raudonmedžių imperiją", žmogus jaučiasi esąs kažkokiame užburtame pasaulyje. Niekur kitur žemės paviršiuje tokių medžių šiandien nėra. Seniau, sakoma, tokios girios siekusios iki dabartinės Kanados, kur yra atrasta suakmenėjusių jų liekanų. Būta jų ir Azijoj. Bet tiktai Kalifornijoj jos išliko iki mūsų dienų. Vienas jų plotas yra paimtas federalinės valdžios globon ir vadinasi Sekvojos Parku, kuriame tų milžinų medžių esama apie 9000. Vidutinis jų skersmuo yra apie 10 pėdų, bet pavienių yra daug storesnių. Pavyzdžiui, prie Redwood Highway kelio vieno medžio kamiene yra įtaisytas 27 pėdų ilgio ir 21 pėdos pločio kambarys, kuriame yra krautuvė su keleiviais dominančiais mažmožiais. Tas medis turi 250 pėdų aukščio ir apie 4000 metų amžiaus. Kai kurie tų milžinų esą senesni už Egipto piramides. Jie suaugę gana tankiai ir tokie tiesūs bei lygūs, kaip nulietos žvakės, tik viršūnėse žaliuoja jų vainikai. Jais pasigėrėti privažiuoja daug turistų.

Minėtoje „raudonmedžių imperijoje" yra kelias, pažymėtas 101 nr., kuris eina Ramiojo Vandenyno pakrante ir vietomis siekia kelių tūkstančių pėdų aukščiau jūros lygio, vietomis pakyla iki viršukalnių, o vietomis nukrinta iki vandens ir vingiuoja į visas puses. Vaizdai labai gražūs, bet ir šiurpulingi. Moterys sėdi mašinoje kaip ant adatų, ypač kai pamato nuo kalno nudardėjusią kokio turisto automašiną.

LOS ANGELES MIESTAS

Apie šį miestą, dėl Hollywoodo „žvaigždžių", visuomenėj yra susidariusi bloga nuomonė. Žmonės mano, kad tos „žvaigždės", uždirbdamos pasakiškas sumas, nieko daugiau nedirba, tik ištisomis naktimis lėbauja ir romansuoja; iš vakaro tuokiasi, iš ryto skiriasi, ir romansuoja, ir vėl tuokiasi, skiriasi ir t.t.

Visuomenė yra tos nuomonės, kad mergina, norėdama tapti filmų „žvaigžde", turi pasiaukoti: ji turi būti „gera" savo samdytojui. O ką reiškia žodis „gera", nesunku susivokti. Bet jeigu ji išteka ir nenori „būti gera" savo samdytojui, jos karjera tuoj baigiasi.

Hollywoode tarp „žvaigždžių" konkurencija nežmoniška. Matydamos spaudoj, kad „žvaigždės" gauna po 5.000 dolerių savaitei, dauguma merginų svajoja apie Hollywoodą. Ir kasmet jų ten suvažiuoja šimtai. Nutukę filmų gamintojai, vadinami produktoriai, jas piktai išnaudoja. Jei kandidatės veidas gražus, jai liepiama nuogai nusirengti, kad „produceris" matytų visą jos figūrą. Jei ir figūra graži, — nusiveža merginą vakarienei, jaukioj atmosferoj išgeria šampano, išveda pašokti, ir vėl prie šampano. Pagaliau iškelia storą pluoštą pinigų, apmoka sąskaitą ir vežasi merginą į hotelį. Ir čia: „Well, jeigu būsi gera, galėsi būti filmų žvaigžde..."

Tokį nuotykį pasakojo aprašymų autoriui lietuvaitė B-aitė, kuri mėgino įsigauti į Hollywoodo filmų „žvaigždyną". Bet ji nesutiko „būti gera" ir karjeros nepadarė.

Reikia tačiau pasakyti, — rašo autorius, — kad Hollywoodas nėra kažkoks fantastinio grožio miestas, kaip jį žmonės gal vaizduojasi. Važiuodami pagal žemėlapį į tą garsaus vardo miestą, įvažiavome į prastą, apskurusį kvartalą ir manėme, kad paklydome. Užėjus krautuvėn paklausti, kaip nuvažiuoti į Hollywoodą, žmogus nusijuokė ir paaiškino, kad mes esame Hollywoode, pridurdamas, kad kitokio Hollywoodo pas juos nėra.

Iš tolimesnio su krautuvininku pasikalbėjimo paaiškėjo, kad Hollywoodas jau su smukęs. Dėl nuolatinių skandalų filmų pramonė iš jo jau traukiasi. Filmų aktoriai ir „žvaigždės" Hollywoode jau negyvena. Per daug jau jiems ten prasta vieta. Jie gyvena Beverly Hills dalyje. Tenai iš tikrųjų gražu. Vilos skęsta tarp palmių ir gėlynų. Kur tik pažvelgi, visur prabanga, visur kalba pinigai.

(Bus daugiau)

Kviečiame pasinaudoti mūsų
Taupymo ir Investavimo Skyriaus patarnavimu.

Jūsų sutaupos duos didžiausią pelną, jei jas investuosite į

BALTIC SAVINGS
&
INVESTMENTS Co.,

421, Hackney Rd., London, E.2.
Tel. SHO 8734.
Taupyti galima per kiekvieną Anglijos, Skotijos ir Valijos bankus.

Grynas metinis procentas mokamas 6%,
kas yra lygu, įskaičius nuošimčio mokestį, 9%.

Tarpininkaujame sutvarkyti palikimo reikalus.
Smulkesnių informacijų reikalu rašyti:
Z. Juras,
421, Hackney Rd., London, E.2, England.

KOMUNIZMAS IR ANGLIJOS INTELIGENTIJA

Britų inteligentija apskritai yra visada buvus liberališka ar konservatoriška. Apie 1928 metus jos pažiūros pradėjo keistis. Tais metais jai pradėjo įtakos daryti komunistų partija, jos propaganda. Jei anksčiau Anglijos inteligentai susirinkę mėgo estetikos temom kalbėt, apie dailę ir literatūrą, tai dabar jų kalbos pakrypo į politiką. Ir tos politikos tema vis krypo į kairę į socializmą ir komunizmą.

Dėl ko taip atsitiko? Anglija 1930 m. patyrė žiaurių vidaus ir užsienio politikos krizių. Tais metais Anglija pradėjo smukti ekonomiškai ir sociališkai. O tai sukėlė neramumų. Nuo 1929 m. iki 1933 m. bedarbių skaičius Anglijoj pakilo iki 2.955.000. Pagerėjimas vyko labai nežymiai, nes 1934 m. bedarbių Londone, Birminghame ir Coventry buvo maždaug apie 10 proc., o kitose vietose, ypač šiaurinėj Anglijoj, iki 60 proc. Daug bedarbių buvo ir viduriniosios klasės žmonių — rašytojų, įstaigų tarnautojų.

1931 m. pradėjo skilti darbo partija — iš jos atsiskyrė Mosley ir Strachey, kurie sukūrė savo partiją, palinkusią į fašizmą. Po kelių metų partiją paliko daugiau žmonių, tarp jų ir Stafford Cripps, labai į kairę pakrypęs, ir jis sukūrė Socialistų Legioną. Po penkerių metų jisai pasirašė bendra darbiavimo paktą su komunistais, kurie iki tol nebuvo pajėgūs įsibrauti į Darbo partiją.

Anglijos padėtį blogino ir neramumai užsieniuose. 1930 m. Mussolinio perversmas Italijoj; Vokietijos ekonominis smukimas ir nacių iškilimas. Kai kurie jauni Anglijos inteligentai, matydami fašizmo ir nacizmo kilimą, ėmė galvoti, kad komunizmas yra vienintelis tikriausias ginklas prieš fašizmą ir karą. Dar karingiau nusiteikti juos paskatino nacių žygis į Austriją ir japonų kariniai veiksmai.

Įvykių tirštėjo ir toliau. Hitleris perėmė Vokietijos kanclerio pareigas. Japonai išstojo iš Tautų Sąjungos ir paskelbė karą Kinijai. Amerika atsisakė aukso standarto ir tokiu būdu nuvertino dolerį. Arabai ir žydai pradėjo kariauti. Pasitraukdamas iš pasaulinės nusiginklavimo konferencijos, Hitleris paskelbė, kad jisai pasitrauks iš Tautų Sąjungos. Paryžiuje Pierre Laval perėmė valdžią. Tas buvęs komunistas, persivertęs į konservatorius, buvo palinkęs į fašistus. Kancleris Dollfus, bandęs sužlugdyti Austrijos socialdemokratus, 1934 m. liepos mėn. nacių buvo nužudytas. 1936 m. kovo 7 d. Vokietija akupavo Reino kraštą, o po kelių mėnesių generolas Franco nusileido Iberijos pusiasaly, ir tada Ispanijoje prasidėjo ilgas ir kruvinas politinis karas.

Dėl to visai nenuostabu, kad anglų inteligentų rateliuose būdavo aptariama Anglijos politika. Stiprėjo mintis, kad reikia griežtos politikos, norint susitvarkyti su nedarbu ir ekonominiu smukimu, o taip pat ir su civilizacijai iškylančiais pavojais. O tai ir kreipė į komunizmą.

Anglijos rašto žmonės pradėjo skelbti spaudinius apie „dangišką sovietinį gyvenimą", kad tenai visi žmonės dirba. Daug Anglijos inteligentų galvojo, kad sovietinė Rusija yra vienintelė viltis. Buvo tikimasi, kad tiktai ji galėtų išgelbėti iš biaurios padėties. Ekskursijos buvo organizuojamos į tą „šv. Žemę", kurioje išgirsta daug tuščių pažadų. Tarp tokių ekskursantų 1931 m. buvo George Bernard Shaw ir lady Astor.

Organizacijos Britanijoj pradėjo net finansuoti sovietų filmas, kurios čia buvo rodomos. Žmonės jau nebejausdavo gėdos, jei lankydavosi Rusijoje. Iki tol, jei kas inteligentų geru žodžiu minėdavo Rusiją ir jos revoliuciją, vis būdavo savo draugų niekinamas. O jau 1930 metais, jei kas kalbėjo prieš bolševikus, būdavo žiauriai puolamas.

Kaip anglų dvasiškija pastebėjo, komunizmas nebuvo vien tiktai klasių sulyginimas ir nereiškė „mylėti artimą kaip pats save", kaip kad Leninas iš pat pradžių skelbė, bet iš viso paneigimas Dievo ir tikybos. Pagaliau atsivėrė akys. Tada vėl rašytojai ir profesoriai pradėjo neigti komunizmą. Londono Universiteto profesorius John Macmurray sakė, kad jis supratęs komunizmą kaip krikščionišką organizaciją, kuri skatina „brolišką meilę, žmonių lygybę ir laisvę".

Pastebėję tikrąjį komunizmą, kai kurie anglai pradėjo rašyti prieš jį. John Maynard Keynes, aplankęs Rusiją, pamatė, kad jos ekonominis tvarkymasis ne toks jau puikus. Komunizmą kritikuoti ėmė ir Bertrand Russell.

Žinoma, komunizmas Rusijoj tuomet jau buvo įsisenėjęs. Laimei, Anglijos jaunieji inteligentai buvo susižavėję komunizmu, bet tas susižavėjimas dar nebuvo gilus. Tačiau tai nereiškia, kad komunizmas anuomet negalėjo būti pavojingas Anglijai ir kad visos tos įtakos ir žavėjimasis juo neatsiliepė į anglų darbus. Jis paliko savo žymes, kad ir mažas, bet komunizmo pavojus gali vėl grėsti Anglijai.

Bern. Navickaitė

TOLIMOJI AMERIKA

RAŠO **A. PUŽAUSKAS**

AMERIKOS KONGRESAS

Begyvenant Jungtinėse Valstybėse, teko pastebėti, kad valdžios aparato veikimas daugeliui mažai tėra žinomas. Naujieji ateiviai, priimdami pilietybę, turi išmokti šiek tiek Amerikos istorijos, truputį nusivokti konstitucijoje, geografijoje ir pan. Tačiau šios žinios tėra labai siauros, jos neapima daugelio grynai amerikietiškų įdomybių, niekur kitur pasaulyje nesutinkamų. Net ir mūsų lietuviškoje spaudoje dažnai pasitaiko netikslumų, kylančių iš nepakankamo dar amerikietiško politinio gyvenimo supratimo. Dar blogesnė padėtis yra svetur, Europoje. Čia žinios apie Amerikos politinį tvarkymąsi kartais būna ne tik siauros, bet tiesiog iškraipytos ir neteisingos. Taigi gal ir nesupykinsiu skaitytojų, šiuo laiškeliu trumpai paliesdamas amerikietišką valdžios sistemą ir jos kai kuriuos įdomumus (o savo išmintį pasisemdamas iš gero žurnalo „Senior Scholastic" nr. 4 (vol. 82)).

1787 metais Filadelfijoje susirinko 55 amerikiečiai ir po 99 dienų sunkaus ir įtempto darbo paskelbė JAV Konstituciją. Per 175 metus ši Konstitucija buvo 24 kartus papildyta, tuo vis pritaikant tą dokumentą besikeičiantiems ir modernėjantiems laikams. Žodis Kongresas aptaria abudu valdžios organus: Senatą ir Atstovų Rūmus. Kai kurie laikraščiai senatoriais vadina senato narius, o kongresmanais — atstovų rūmų narius. Tikslu tačiau yra kongreso nariais vadinti abiejų šių institucijų narius, taigi ir senatorius yra kongrese narys.

Šiemet, sausio 3 d., susirinko 88-tasis JAV-bių Kongresas. Senatą sudaro po du atstovus iš kiekvienos valstybės, nežiūrint, kokio jos dydžio ar kiek jose gyventojų, taigi viso yra 100 senatorių, o senatui pirmininkauja visada viceprezidentas. Atstovų rūmų nariai atskirose valstybėse yra renkami pagal gyventojų skaičių iš anksto sudarytuose rinkiminiuose rajonuose. Augant Amerikoje gyventojų skaičiui, augo nuolat ir atstovų skaičius. Kai pirmasis Kongresas teturėjo 59 atstovų rūmų narius, tai jau 1912 m. tas skaičius padidėjo iki 435-kių. Tais metais ir buvo nutarta šitą atstovų skaičių užšaldyti ir, nežiūrint į tai, kiek augs gyventojų skaičius, palikti atstovų rūmų narių skaičių 435.

Amerikoje kas 10 metų yra vykdomas visuotinis gyventojų surašymas. Pagal 1950 m. surašymo rezultatus, vienam atstovui Kongrese teko atstovauti 390,000 piliečius, o po 1960 m. surašymo gyventojų skaičius kiekvienam atstovui pakilo iki 425,000. Tuo pačiu kaskart didėja ir atskiro atstovo atsakomybė, gausėja darbai, su sirašinėjimas ir t.t.

Senatoriumi gali būti JAV pilietis, ne jaunesnis, kaip 30 metų, ir buvęs piliečiu ne mažiau, kaip 9 metus. Atstovų rūmų narys turi būti ne jaunesnis kaip 25 metų ir išbuvęs piliečiu bent 7 metus. Atstovų Rūmų pirmininkas yra išrenkamas iš daugumos partijos atstovų kiekvieno kongreso pradžioje. Jei kadencijos metu numirtų prezidentas ir viceprezidentas, jis taptų prezidentu. Didžiausias konstitucijos kūrėjų rūpestis buvo sukurti tokią valdžią, kur viena vyriausybės šaka prižiūrėtų ir kontroliuotų kitas, kad nė viena nepasidarytų per daug stipri ir neimtų savo galios piktnaudoti. Trys JAV valdžios šakos yra šios: vykdomoji, kurią sudaro prezidentas ir jo pasirinktasis ministerių kabinetas; įstatymų leidėjai — Senatas ir Atstovų Rūmai; teisminė šaka — Vyriausiasis Teismas ir kiti federaliniai teismai.

Kongresui yra pavesta valstybės iždo ir visų piniginių reikalų kontrolė. Ir geriausias prezidento sumanymas nueitų vėjais, jei kongresas neskirtų tam sumanymui vykdyti lėšų. Visi mokesčių ar tarifų pakeitimai turi prasidėti kongrese. Kongresas gali pašalinti iš posėdžių bet kurį federalinį valdininką, net ir prezidentą. Kongresas gali paleisti ar įsteigti žemesniuosius federalinius teismus, o taip pat padidinti ar sumažinti Aukščiausiojo Teismo teisėjų skaičių. Senatas turi patvirtinti visus prezidento pristatytuosius kandidatus į ministerių vietas ar kitus aukštus federalinius postus, į teisėjus ir ambasadorius. Senatas ratifikuoja ir visas prezidento sutartis su kitais kraštais. Taigi matome, kad vykdomoji valdžia yra gan tampriai prižiūrima Kongreso. Abu Kongreso rūmai prižiūri ir vienas kitą. Visi įstatymų projektai turi būti priimti abiejų. Kita vertus, ir prezidentas turi didelės galios. Jis gali veto teise atmesti įstatymo projektą, jau priimtą kongreso, ir grąžinti jį persvarstyti. Tokiu atveju abi kongreso šakos turi perbalsuoti ir priimti įstatymo projektą dviejų trečdalių balsų dauguma, kas ne visada yra lengva pasiekti. Šitaip perbalsuotas projektas tampa įstatymu ir be prezidento sutikimo. Prezidentas turi galią skirti naujus vyriausiojo teismo teisėjus. Jis taip pat yra ne vien tik įstatymų vykdytojas, bet gali įstatymų projektus paruošti ir rekomenduoti kongresui. Prezidento galia, kaip tautos išrinkto vado, o ir savo partijos vado yra didelė, ypač šiais laikais, kai spaudos, radio ir televizijos pagalba jis gali tiesiogiai kreiptis į krašto piliečius ir tuo veikti viešąją opiniją.

Didžiausia Vyriausiojo teismo galia slypi jo pareigose interpretuoti Konstituciją. Teismas gali paskelbti bet kurį kongreso priimtąjį ir prezidento patvirtintąjį įstatymą negaliojančiu, prasikalstančiu konstitucijos dvasiai ar raidei. Tuo būdu jis prižiūri įstatymų leidėjus ir jų vykdytoją — prezidentą.

Amerikos istorija yra pilna pavyzdžių, kaip dažnai vykdomosios valdžios planai būna atmetami kongreso. Prezidento ir kongreso karai yra sena JAV-bių praktika. Istorijoje žinomi garsūs ir stiprūs prezidentai, kurie sugebėjo vienu ar kitu būdu pažaboti visokiausius interesus atstovaujančius senatorius ir atstovus.

Reikia atsiminti, kad Anglijoje ministeris pirmininkas yra parlamente daugumą sudariusios partijos vadas, pats parlamento narys, galįs vadovauti visai vyriausybės mašinai per savo daugumą sudariusią partiją. Amerikoje prezidentas labai dažnai yra kitos partijos negu Kongresas. Priešininkų dominuojamą kongresą turėjo ir prezidentas Trumanas ir prezidentas Eisenhoveris. Dabartinis — Kennedys — yra tuo atžvilgiu laimingesnis, nes demokratai šiuo metu turi didelę persvarą ir Atstovų rūmuose ir Senate. Tačiau kita kalba yra, ar visada galima savo partijos nariais pasikliauti. Kai Anglijoje, o ir kitose Europos šalyse nariai yra drausmingi, susiklausę ir dažniausiai pučia vieną dūdą, čia, Amerikoje, yra visai kitaip. Kiekvienas Kongreso narys žino, kad jis išrenkamas tam tikram metų skaičiui, ir joks vieno ar kito įstatymo priėmimas ar atmetimas, joks pasisekimas ar nelaimė jo iš pozicijos neišmes, niekas jam nepasitikėjimo nepareikš, jo vyriausybės nesugriaus. Jis jaučiasi mažiau esąs partijos narys, daugiau individas, svarstąs ir balsuojąs pagal savo įsitikinimus vienu ar kitu klausimu. Paimkime pavyzdžiu praėjusių metų projektą teikti medicinos pagalbą seniems, daugiau kaip 65 metų amžiaus sukakusiems piliečiams. Prezidento pasiūlytasis europietiškas projektas turėjo praeiti, nes Senate buvo 64 demokratai ir 36 respublikonai. Pažiūrėkime, kaip vyko balsavimas. Senatoriai iš Nebraskos (abu respublikonai) balsavo prieš, o senatoriai iš New Yorko (abu respublikonai) — už. Arizonos senatoriai (vienas demokratas, kitas respublikonas) balsavo prieš, New Jersey (vienas — respubl., kitas demokratas) balsavo už. O dauguma pietinių valstybių demokratai balsavo prieš, ir projektas buvo atmestas.

Prezidentai turi įvairių metodų veikti ir kontroliuoti Kongreso narius. Istorijoje žinomi stiprūs prezidentai: Jeffersonas pasirinkdavo gerus draugus ir rėmėjus, pirmininkaujančius kongrese, ir per juos bandė kontroliuoti debatus. Jaksonas, labai populiarus karys ir smarkus prezidentas, mėgo vartoti „veto", nepasirašydamas įstatymų, priimtų kongreso, kol šis nepraleis jo sumanytų projektų. Linkolnas emancipacijos paskelbimą įvykdė tuo metu, kai kongresas atostogavo. Jis prasižengė ir konstitucijai, pašaukdamas savanorius civiliniam karui (kariuomenę telkti gali tik kongresas). Nelabai paisė kongreso ir abu garsieji demokratai prezidentai Vilsonas ir Ruzveltas.

Iki šiol dabartiniam prezidentui su jo sumanymais nelabai sekėsi, nežiūrint į tai, kad jis labai Amerikoje populiarus ir turi savo partijos persvarą ir senate ir atstovų rūmuose. Gal jam dar trūksta patyrimo kovose su patyrusiais politikais. Žinoma tik, kad jis neseniai yra išsireiškęs: „Kongresas žiūrint iš Baltųjų Rūmų atrodo daug galingesnis, negu atrodė, kai aš ten sėdėjau".

Algirdas Pužauskas

GYVŪNŲ JAUTRUMAS

Žiogas reaguoja į Žemės plutos virpėjimą, kurio amplitudė mažesnė už pusę vandenilio atomo diametro.

Gyvatė barškuolė organu, kuris yra tarpuakyje, jaučia temperatūros pakitimą 0,001 C.

Smėlio blusa, po klaidžiojimo ant kranto, suranda kelią prie jūros, orientuodamasi į Mėnulį.

Žuvys jaučia elektros lanko pasikeitimą vandenyje, lygų tūkstantinei miliampero daliai.

TILTUI 256 METAI

Pirmieji metaliniai tiltai buvo statomi kalnuotose Kinijos vietovėse. Stora viela arba grandine būdavo pritvirtinama prie uolų kabliais, ir ant jų tiesiamos lentelės. Toks tiltas yra likęs per gilų Tatu upės tarpeklį. Jis pastatytas 1706 m. Tai seniausias šitokio tipo tiltas pasaulyje.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

Budėk! — Taip skamba skautų ir skaučių šūkis. Jis nuolat skatina mūsų jaunuosius ir senuosius brolius ir seses burtis į vienetus ir bendromis jėgomis po lietuviška trispalve tarnauti Dievui, Tėvynei ir Artimui.

Be abejo, mūsų lietuviškoji visuomenė vienu ar kitu būdu išgirsta apie skautų-čių veiklą Anglijoje. Kaip pavyzdį paimsiu 1962-sius metus ir trumpai apibūdinsiu mūsų Rajono nuveiktuosius darbus.

Kaip ir kiekvienais metais, visi vienetai ruošėsi tinkamai paminėti Vasario 16-tąją. Šią svarbią Lietuvai dieną susirinkome paminėti Nottinghame bendromis jėgomis su vietiniu DBLS skyriumi. Čia teko išpildyti meninę programos dalį, pradedant iškilmingąja sueiga, kurios metu buvo keli naujai įstojusių įžodžiai ir ordino įteikimas s.v. V. Anelauskui. Programą užbaigėm lauželiu su dainomis ir pasirodymais.

Kiekvienų metų pradžioje vadovybė stengiasi nustatyti planus visų metų veiklai. Tam tikslui šaukiami vadovų suvažiavimai-posėdžiai. 1962 metais skautų vadovų posėdis įvyko kovo 10 d. Stoke-on-Trente, o skaučių balandžio 14 d. Derbyje. Suvažiavimuose buvo apsvarstyta paskyrų vienetų veikla, būsimoji vasaros stovykla, einamieji reikalai ir paruošti planai ateičiai.

Rajono vadovybė kreipia ypač didelio dėmesio į naujų vadovų paruošimą. Tais sumetimais mūsų skautai dalyvavo anglų skiltininkų kursuose Drum Hill balandžio 14-16 d.d. Tai davė ne tik didelės naudos mūsų skautams, bet tuo pačiu įsigyta daug draugų anglų tarpe, kas ateityje visuomet bus naudinga.

Šiais Jubiliejiniais lietuviškos skautybės metais mūsų Rajonui sukanka 14 metų. Tai mūsų vadovų nenuilstamo darbo vaisius. Ypač esame dėkingi Rajono steigėjams, jų tarpe ir a.a. v. s. K. Vaitkevičiui, kuris visą savo gyvenimą atidavė Skautybei ir buvo ilgametis Rajono Vadas, mūsų veiklos dvasia ir ramstis. Kaip ir kiekvienais metais, balandžio 28 d. buvo aplankytas jo kapas ir papuoštas gėlėmis.

Kiekvienas vienetas per ilga įsigyja tam tikras tradicijas. Nors vadovai ir nariai keičiasi, bet tradicijos lieka. Vienas seniausių vienetų Anglijoje yra Bradfordo draugovės. Viena jų tradicija yra kasmet ruošti iškilmingą šv. Jurgio minėjimą, į kurį paprastai suvažiuoja visi Rajono skautai ir skautės. Bradfordiškiai ir praei tais metais puikiai pasirodė ir tinkamai pravedė skautų globėjo šventę.

Artėjant pavasariui, kai oras atšyla ir sužaliuoja gamta, skautus vilioja gamtos grožis ir stovyklos tyrame ore. Buvo pasinaudota Sekminių atostogomis skiltininkų kursams, kuriuos pravedė ps. B. Zinkus, o finansavo DBLS Centro valdyba.

Mūsų Nottinghamo sesės ir broliai suruošė savo mamytėms staigmeną — Motinos dienos minėjimą. Jame dalyvavo ir kiti vienetai ir Rajono vadovybė.

1962 m. buvo malonūs ir tuo, kad Manchesteryje mūsų vadovai subūrė jaunimą į dvi draugoves: „Maironio" — skautų ir „Živilės" — skaučių. Ir štai Joninių proga sukvietė visus Rajono seses ir brolius prie lauželio bendrai pasidžiaugti savo atsiektais laimėjimais.

Po to vėl tenka grįžti į Nottinghamą, kur mūsų „Žirgai" ir „Bitės" dalyvavo Maironio minėjime, atlikdami meninę programą.

Birželio 14-oji, lietuvių tautos gedulo diena, tinkamai buvo paminėta Bradfordo vienetų bažnyčioje.

Atėjus vasarai, visi ruošėmės dideliam įvykiui — savo tradicinei vasaros stovyklai. Vadija šaukia posėdį Derbyje. Paruošiami planai, paskirstomi vadovai.

Štai ir stovykla. Gražiame Sodybos miške daugybė palapinių. Suvažiuoja visi, kas tik gali. Plevėsuoja trispalvė, skamba dainos, dega laužai, vyksta darbas. Sunku išsiskirti.

Po trumpos pertraukos Manchesteryje rugsėjo 27 d. pravesti dviejų dienų vadovių kursai. Vadovavo ps. G. Zinkienė. Paruošė leidinėlį „Tau, jauna vadove". Vėliau šis leidinėlis buvo Vyriausios Vadijos išsiuntinėtas visiems sesių vienetams kituose Rajonuose.

Artėja lapkričio 1 d. L.S.S. Tarybos Pirmija skelbia Lietuvių Skautų Sąjungos Jubiliejinius Metus. Lietuviškai skautybei sukanka 45 metai. Lapkričio 17 d. iš visų Anglijos pakraščių į Wolverhamptoną suvažiuoja apie 50 skautų-čių į iškilmingąją sueigą. Iškilmes praveda Raj. Vadas s. J. Alkis. Už nuopelnus Skautybei jis įteikia ordinus broliams B. Zinkui ir J. Maslauskui. Jaunieji duoda įžodžius. Toliau sveikinimai, prof. R. Sealey paskaita, meninė dalis ir pabaigai bendras lauželis su dainomis ir pasirodymais. Vėliau buvo parodytas ps. J. Rentelio paruoštas praeitos stovyklos filmas.

Artėja metų pabaiga. Bradfordo „Geležinio Vilko" ir „Šatrijos Raganos" d-vės atšventė savo vienuoliktąsias įkurtuves, kurioms paruošė labai įdomią ir gražią programą.

Palaikomi broliški santykiai su anglų vienetais. Pvz., rugsėjo 28 d. Derby St. Augustine Dr-vė suruošė plaukimo šventę, į kurią buvo pasikvietusi Rajono Vadą s. J. Alkį su ponia, Vietininką ps. B. Zinkų ir s.v. J. Maslauską. Po rungtynių brolis Zinkus turėjo garbę įteikti taures laimėtojams.

Su vyriausiomis Brolijos ir Seserijos Vadijomis palaikomi nuoširdūs skautiški ryšiai. Rajone yra apie 100 skautų-čių. Turime 10 vienetų. Tai Rajono Vietininko ir Vadeivės kruopštaus darbo vaisius. Jų administruojamas „Budėkime", mūsų oficiozas, išleidžiamas 4 kartus į metus, daugiau kaip 1000 egzempliorių. Redaktorė ps. D. Sadūnaitė-Sealey, įdomiai redaguodama, patraukė jaunų talkininkų ir gavo gražių atsiliepimų iš vyresniosios vadijos ir visuomenės.

Savo veiklos pagrindiniu tikslu laikome lietuvybės išlaikymą mūsų jaunimo tarpe. Tą tikslą mums visuomet primena Jubiliejinių metų šūkis:

Lietuviais esame mes gimę,
Lietuviais norime ir būt.
Tą garbę gavome užgimę,
Jai ir neturim leist pražūt.

J. A.

KODĖL VASARĄ REKOMENDUOJAMA DĖVĖTI ŠVIESIUS DRABUŽIUS?

Todėl, kad jie atspindi saulės spindulius ir su jais lengviau pakelti karštį. Tamsių spalvų audiniai sugeria saulės spindulius ir šitokiu būdu sulaiko jų šviluminę energiją. Nustatyta, kad įvairių atspalvių audiniai praleidžia nevienodai ultravioletinių spindulių, o tai nėra žmogui vis tiek pat. Jeigu juodą audinį laikysime „skaidriu", tai tas pats audinys, nudažytas mėlynai, praleis 3 kartus daugiau ultravioletinių spindulių, žydrai — 19 kartų, ružavai — 27 kartus, geltonai — 30 kartų.

Dykuminiuose Vidurinės Azijos rajonuose, kur temperatūra ypač aukšta, o saulės radiacija labai intensyvi, rekomenduojama dėvėti raudonos spalvos sukneles. Raudonos spalvos audeklas daugiausia atspindi randonųjų ir infraraudonųjų spindulių. Jis taip pat sulaiko ultravioletinius spindulius, kurių didelis kiekis gali būti žalingas.

Nesibaigianti vergija

J. GIRDYS

Prieš dešimtį metų mirė pats didžiausias pasaulio tironas — Stalinas. Gal ir ne tiktų tirono gyvenimo galą mirtimi vadinti. Juo labiau, kad daugybė gandų pasakoja, jog jis buvo nunuodytas. Nuodijo tas, kurio Stalinas nespėjo į aną pasaulį nuvaryti ir, gal būt, visai netikėtai, paliko gyvą. O šio ranka nesudrebėjo... Mat, sau sovietinį sostą rengė.

Labai iškilmingai ir palaidojo. Šalia Lenino į mauzoleumą paguldė. Kurį laiką ir spauda ir komunistų partijos įsakytieji poetai, net ir pats sovietinės imperijos sos to paveldėtojas draugas Nikita Chruščiovas jam lakštingalos giesmes giedojo, raudas raudojo: numirė mūsų tėvas, mūsų mokytojas, mūsų šviesiausioji saulė... Tik niekas tada dar nemėgino pasakyti tikrosios tiesos — tironą pavadinti tikruoju vardu. Net ir pats draugas Nikita nedrįso, nors jo padų šviesiausioji saulė jau ir nedegino.

Bet laikai keitėsi. Gal, geriau pasakius, Nikita juos pakeitė, nes jam parūpo auksinis visos sovietinės imperijos sostas. Jame sėdėjo Stalinas, o dabar jis pats panoro atsisėsti. Bet kiekvieno tirono sostas reikalauja aukų, tai ir Nikita sudėjo jas: šaudė, vaikė, trėmė visus tuos, kurie bent kiek suabejojo jo šviesybe ar atsistojo jam skersai kelio. Net ir patį Staliną iškrapštė iš mauzoleumo ir užkasė ten, kur ir kiti mirtingieji gali būti laidojami. Mat, jam pačiam parūpo vieta šalia Lenino.

Draugas Nikita uždainavo saldžią lakštingalos giesmę, kai pasijuto tvirtai sėdįs Stalino soste.

— Šalin koncentracijos stovyklos, laisvė visiems sovietinės imperijos piliečiams, nebus daugiau kraugerių ir tironų, kokių turėjome Stalino laikais.

Tik vargšo Nikitos labai trumpa atmintis. Jis užmiršo, o gal nedrįso pasisakyti, kad jis Ukrainoje organizavo komjaunuolių bandas ir įsakė jiems padeginėti prinokusius laukuose ūkininkų javus, kad vėliau turėtų progos juos apkaltinti sabotažu. Jis užmiršo pasisakyti, kad Stalino laikais Ukrainoje jis iškorė, iššaudė, ištrėmė į Sibiro platybes ir badu išmarino ne šimtus, ne tūkstančius, bet milijonus nekaltų to krašto ūkininkų. Ir vien tik dėl to, kad anie nenorėjo baudžiavos nešti sovietiniuose kolchozuose.

Trumpa draugo Nikitos atmintis. Bet daug kam atsitinka, kai nori savo nusikaltimo pėdsakus paslėpti.

Sovietinė spauda, o ir kai kurie vakariečių laikraščiai rašo, kad daug kas pasikeitė per tą dešimtį metų.

Taip, reikia pripažinti, pasikeitė. Nėra, kaip Nikita sako, kraugerio Stalino. Į tą sostą atsisėdo draugas Nikita Chruščiovas. Rašo, kad daugelis sovietinių miestų pakeitė savo veidą. Taip. Juk reikia, kad vakarų viskuo pertekusieji ir naujienų ištroškusieji smalsuoliai turėtų ką nors pamatyti, kad namo parvažiavę turėtų ką nors pasakoti.

Maskva ir Leningradas, o ir kitos turistams leidžiamos lankyti vietos turėjo pakeisti savo veidą.

Bet ne tai man svarbu. Man svarbu pamatyti, kas pasikeitė sovietų okupuotoj Lietuvoj.

Sovietai giriasi, kad panaikino koncentracijos stovyklas, į kurias išsiuntė daugelį tūkstančių nekaltų žmonių: ne tik vyrų ir moterų, bet ir mažų vaikų ir kūdikių. Mat, kai po karo paaiškėjo, kad ir naciai, nors mažesniu mastu, turėjo koncentracijos stovyklų pačioje Vokietijoje, tai Nikitai šis vardas pasidarė nekošernas. Tad pakeitė vardą, bet ne koncentracijų stovyklų pobūdį. Jos ir dabar yra, gal net dar ir baisesnės. Tik kitu vardu pavadintos.

Mes žinom iš patyrimo, kad Stalino laikais NKVD savo aukas medžiodavo naktimis, kai visi padorūs žmonės suguldavo poilsio ir miegodavo. Šiandien, po dešimties metų, to jau nėra. NKVD dabar ir dienos metu atvažiuoja savo aukų pasiimti. O į Sibirą ir kitas sovietinės imperijos sritis tremia daug rafinuotesniu būdu — savanoriškai. NKVD ar komunistų partijos nužiūrėtos aukos paprastai paraginamos ir turi savanoriškai važiuoti, su šypsniu veiduose. Kartais palydi net su muzika, kad lengviau galėtų užmaskuoti vietos žmonių trėmimą.

Vadinamieji deputatai parvežė Stalino saulę, kuri žmonėms atnešė skurdą ir vargą, baimę ir išgąstį, tremtį, kalėjimą ir kančias. O šiandien, po dešimties metų, ar pasikeitė kas nors? Lygiai ta pati saulė, paženklinta vergijos ženklais kūju ir piautuvu, kabo virš kiekvieno lietuvio galvos. Gal pasikeitė tik tiek, kad Stalino laikais siausdavo tik naktimis, o dabar NKVD siaučia ir dienos metu.

Sovietinė lietuvių spauda gyrėsi, kad po Stalino mirties nugriovė Kauno kalėjimą. Bet ji nepasigyrė, kad sovietai pasistatė daugiau baisesnių ir didesnių kalėjimų. Nepasigyrė, kad jie visą savo imperiją paverte ištisu tautų kalėjimu. Tokiu kalėjimu, kokio nė Stalinas nesugalvojo. Tai padarė tik tam, kad kartais sovietinis ar kuris nors kitas jų pavergto krašto pilietis nesusigundytų pasprukti iš to kalėjimo į laisvę. Tame kalėjime uždaryta ir Lietuva.

Dar buvo ir laisvų ūkininkų Lietuvoje prieš dešimtį metų. Jie žiūrėjo, kad trobėsiai būtų tvarkingi, kad gyvuliai turėtų pakankamai pašaro, kad javai laukuose būtų laiku įsėti ir laiku nuimti.

Šiandien vaizdas pasikeitęs. Pagal sovietų įsakymą vietos komunistai iš ūkininkų atėmė žemes ir ūkio inventorių. Juos pačius suvarė į dvarus, vadinamuosius kolchozus, baudžiavos eiti. (Komunistai skelbia, kad jie savanoriškai atidavė savo turtą ir savanoriškai suėjo į kolchozus). Lygiai tokios, o kai kuriais atvejais net baisesnės, kokią jų tėvų tėvai ėjo anais carinės Rusijos okupacijos metais. O tuos, kurie nepanoro savanoriškai savo žemę ir turtą atiduoti į kolchozą, uždarė į kalėjimą ar ištrėmė į Sibirą.

Lietuviai yra geros širdies ir giliai religingi žmonės. Jie bemaž visi katalikai. Netiko tai komunistams. Jie uždarinėjo katalikų bažnyčias, o likusias apdėjo dideliais mokesčiais. Suvaržė dvasiškiją. Už mažiausią nusižengimą sodindavo į kalėjimą arba siųsdavo į Sibirą. O jei kuris dvasiškis komunistų nuostatams nenusižengdavo, komunistai išgalvojo jam nusikaltimą, apkaltino ir nuteisė. Leido katalikams pasistatyti bažnyčią Klaipėdoje. O kai pasistatė, jos statytojus suėmė, primetė jiems nebūtus nusikaltimus ir nuteisė ilgiems metams kalėjimo. O pastatytąją bažnyčią komunistai pasiėmė savo reikalams.

Komunistai Lietuvoje įsteigė savo bažnyčią, vadinamą raudonaisiais kampeliais. Įsteigė vadinamųjų kultūros namų, kuriuose pagrindinę vietą užima antireliginė propaganda. Prisišventino daugybę kunigų, kuriuos paprastai vadina politrukais arba politiniais agitatoriais. Visa daroma tik tam, kad išnaikintų katalikų tikėjimą, o vietoje šio žmonėms įdiegtų kitą tikėjimą — komunizmą.

Bažnyčios persekiojimas po dešimties metų taip pat pasikeitė: jis žymiai sustiprėjo.

Prieš dešimtį metų Lietuvos sovietiniai gauleiteriai įvairiais atvejais ramino vietos žmones, kad Lietuva nebus rusinama, kad lietuvis jausis čia tikru šeimininku.

Tačiau reikalai ir čia pasikeitė. Šiandien, po dešimties metų, ne tik rusai, bet ir mūsiškiai sovietinės Lietuvos gauleiteriai kreipia ypatingą dėmesį į lietuvių rusinimą, ypač po to, kai Nikita Chruščiovas atsisėdo į sovietinės imperijos sostą. Jie, maskuodamiesi gražiais žodžiais ir nekaltomis idėjomis, užsimojo Lietuvoje įvesti rusų kalbą, pakeisti tautinę kultūrą ir tautinę gyventojų sudėtį. Tam reikalui į Lietuvą prigužėjo rusų, tų pačių, kurie ir carinės Rusijos laikais buvo pavergę Lietuvą, kurie buvo mums spaudą uždraudę ir vietoj raidžių buvo įsakę kirvukus vartoti. Atvykėliai rusai bemaž visur užėmė tokias vietas, iš kur lengvai galėtų kontroliuoti visą viešąjį gyvenimą ir galėtų duoti reikiamų nurodymų okupuotos Lietuvos oficialiems pareigūnams. Jie ir yra tikrieji šiandieninės Lietuvos šeimininkai. Jie tvarko visą tenykštį gyvenimą: nurodo, kokius įstatymus gauleiteriai turi leisti, ką suimti, ką paleisti, kokias duokles kolchozai turi valstybei atiduoti.

O lietuvius, net ir aukštuosius mokslus baigusius, siunčia į Rusijos gilumą, nes jie čia negali gauti tinkamo darbo.

Tautiniai pasireiškimai: liaudies dainos, tautiniai šokiai, tautinė skudučių ar kanklių muzika, net tautiniai moterų rūbai pagal komunistų vedamąją liniją turi išeiti iš mados. Jų vietą turi užimti kazačiokas ir sovietinės matuškos garbinimas.

BALTUŠIS PASAKĖ ŠVENTĄ TIESĄ

Minėdamas rašytojo Mykolaičio-Putino 70 m. amžiaus sukaktį, „Literatūros ir meno" savaitraštis išsispausdino ir Juozo Baltušio straipsnį „Šviesus mūsų amžininkas". Kai tą straipsnį skaitome, mūsų dėmesį sustabdo viena Baltušio herezija. Jis tvirtina, kad Mykolaitis-Putinas pakeitė savo pažiūras ir pozicijas, kaip ir daugelis kitų žmonių. Tačiau tarp jo ir kitų buvęs didelis skirtumas. Kiti, pakeitę pozicijas, skuba, sako, apspiaudyti buvusius savo idėjos draugus. O Mykolaitis-Putinas išlikęs neįprastai taurus.

Ar toks jo pasielgimas geras, ar blogas? Pagal Baltušį šįkart išeitų, kad net nuostabiai geras. Mes šįkart sutinkame su Baltušiu. Taip, toks taurumas yra brangintinas dalykas. Jei jis būtų skatinamas, jei žmonės jo laikytųsi visiškai kitaip atrodytų gyvenimas. Tačiau komunizmas juk visą laiką skelbia neapykantą ir kerštą, stengiasi piudyti žmones. Dėl to ir stebimės, kaip čia dabar atsitiko su Baltušiu, kad jis ėmė ir iškėlė taurumo vėliavą?

Obuolių-eršketrožių sultys — tik popieriuje

(E) Kauno konservų fabrikas jau seniau buvo žadėjęs į prekybą pasiūlyti obuolių-eršketrožių sultis, tačiau jos parduotuvėse dar nepasirodė. Obuolių-eršketrožių sultys esančios gerai įvertintos, turinčios gerą skonį, daug vitaminų ir jos šiais metais žadamos prekybos tinklui.

Ten, kur Nemunas banguoja

(Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų)

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

GALO NEMATYTI

1962 m. gegeužės mėnesį Latvijos TSR Saldus m. rajpramkombinatas atsiuntė Lietuvos TSR Lietkoopsąjungos Kauno tarprajoninei urmo prekybos bazei dūmines bitėms rūkyti — 108 vienetus už 218 rublių.

Gavusi iš brolišk os respublikos dūmines, bazė jas išbandė. Dūminės užkurtos apskrudo ir sugedo.

Kauno bazė pasiuntė Saldus rajpramkombinatui telegramą, reikalaudama atsiųsti savo atstovą, nes dūminės esą nekokybiškos.

Rajpramkombinatas nepatikėjo ir atstovo nepasiuntė.

Bazė iškėlė bylą Lietuvos TSR Valstybiniame arbitraže.

Dabar jau arbitražas pareikalavo atsiųsti atstovą.

Rajpramkombinatas išrašė komandiruotę, jų darbuotojas metė visus darbus, pasiėmė kelionei 46 rublius ir išlėkė į Vilnių.

Vilniuje paaiškėjo, kad bazė dūmines bandė ne durpėmis ar puvenomis, kurioms dūminės pritaikytos, o akmens anglim, todėl jos ir neišlaikė tokio didelio karščio — apskrudo.

Arbitražas bazės pretenzijas atmetė.

Bazė sukišo dūmines į dėžes ir išsiuntė į Saldus miestą — žinokitės!

Pramkombinatas atidarė dėžes ir rado, kad dėl blogo įpokavimo 20 dūminių sulaužyta, o 15 apgadinta. Jis pareikalavo, kad bazė atsiųstų savo atstovą dūminėms apžiūrėti.

Bazė įdėjo savo atstovui kelionei 40 rublių ir išleido jį į Saldus miestą. Ten atstovas pripažino rajpramkombinato pretenzijas, pasirašė atitinkamus aktus ir ramus grįžo namo, į Kauną.

Rajpramkombinatas, remdamasis aktais, pasiliko sau nuostolių sumą — 40 rb. 13 kap., o likusius pinigus grąžino bazei.

Bazė bylą dėl negrąžintų pinigų perdavė Valstybiniam arbitražui.

Arbitražas pareikalavo pramkombinatą atsiųsti savo atstovą į bylos iššiūrėjimą.

Pramkombinatas atstovo nespėjo pasiųsti, nes gavo pranešimą, kad arbitražas vėl atmetė bazės pretenzijas.

Bazė parašė raštą pramkombinatui, kad...

Žodžiu, susirašinėjimas tebevyksta. Pastutinį pretenzinį pareiškimą bazė patiekė 1962 m. spalio 13 d. Kada patieks sekančius — nežinia. Komandiruočių, telegramų, rinkliavų ir raštų siuntinėjimo išlaidos greitai jau tris kartus viršys pretenzijų sumą, o galo nematyti.

J. Kermelis,
Saldus m. rajpramkombinato partinio biuro sekretorius
L. Karolėnas
(„Šluotos" koresp.)

Saldus — Vilnius
„Šluota", 1962 m. Nr. 24

TAZAB & CO. LTD.

22, ROLAND GARDENS, LONDON, S.W.7,

LIETUVIŲ SKYRIUS

DIDŽIAUSIA SIUNTINIŲ FIRMA PASAULYJE

Didelis pasirinkimas prekių, specialiai gamintų mūsų firmai, kurių labiausiai pageidaujama Lietuvoje. Grynos vilnos medžiagų žaketai tikro avies kailio pamušalu, tikros odos paltai ir žaketai. Moteriški nailoninio kailio paltai su specialiu šiltu pamušalu ar be pamušalo. Didelis pasirinkimas grynos vilnos medžiagų vyriškiems ir moteriškiems kostiumams, suknelėms ir paltams.

Odos. Avalynė. Apatiniai. Šveicariškos kašmiro vilnos skarelės. Pūkuotos skaros „Babuški".

Moteriški, vyriški ir vaikiški megztiniai.

Hohner akordeonai.

Nauji puikiai iliustruoti lietuviški kainoraščiai.

Visas susirašinėjimas vykdomas lietuviškai.

GARSINIMAS

DĖMESIO ANGLIJOS LIETUVIAMS

Ką tik išėjo iš spaudos svarbi knyga lietuvių kalba. Kas ją perskaitys, tikrai džiaugsis ir suramins savo širdį. Jos vardas yra Dieviškas Amžių Planas, su Braižiniu, arba Studijavimas Švento Rašto, pirmas tomas. Šioje knygoje smulkmeniškai rašoma apie Ateitį, kas buvo išpranašauta prieš tūkstančius metų ir kas įvyks šiame tūkstantmetiniame amžiuje Kristaus karaliavimo. Knyga drobės apdarais, 368 puslapių, kaina tik 1 dol. Turim Biblijų, Seno ir Naujo Testamento. Turim Naują Testamentą patobulinta lietuvių kalba. Gražių viršeliu, 2 dol. Ten yra ir Psalmės sudėtos. Turim Gražių Giesmių rinkinėlį su 190 Giesmių, 50 cnt. Dieviška Manna, su kiekvienos dienos tekstu ir paaiškinimu 50 cnt. Štai Jūsų Karalius, 25 cnt., Dievas ir Protas, 15 cnt. Jėzus Pasaulio Išganytojas, 10 cnt. Neturtingiems siunčiam nemokamai knygelių ir traktatų. Reikalaudami kreipkitės šiuo adresu: **L.B.A. 212. E. 3rd., Spring Valley, Ill., U.S.A.**

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

DBLS LONDONO I SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Po ilgesnės pertraukos vėl buvo sukvies tas skyriaus susirinkimas kovo 3 d. Londo no Liet. Sporto ir Soc. Klubo patalpose. Į jį atsilankė DBLS Valdybos pirmininkas J. Vilčinskas ir vicepirm. P. Mašalaitis. Tik gaila, kad iš 30 skyriaus narių atsilan kė vos 16.

Susirinkimo metu buvo išdiskutuotos priežastys, kurios privedė skyrių laikinai apstingti. Po šių diskusijų J. Vilčinskas pa darė pranešimą, kas buvo daroma ir kas numatoma daryti DBLS ribose.

Buvęs skyriaus kasininkas S. Starolis nurodė, kad kasoje esama 28 sv. Revizijos vardu A. Pranskūnas patvirtino, kad kasa vedama tvarkingai.

Išrinkta nauja skyriaus valdyba: Z. Juras — pirmininkas, S. Kasparas — sekretorius, H. Petrauskas — kasininkas. Revizi jos komisijon išrinkti DBLS garbės narys P. Bulaitis, A. Pranskūnas ir S. Starolis.

Susirinkimas įgaliojo naująją skyriaus valdybą atstovauti būsimajame DBLS suvažiavime.

Skyriaus naujoji valdyba ryžtasi smarkiau pajudėti.

MISIJOS LIETUVIAMS

Lietuvių šv. Kazimiero bažnyčioje šiemet bus platesnio pobūdžio rekolekcijos, vadinamos misijos, skiriamos ne tik vietiniams, bet ir apylinkių tautiečiams. Visus kviečiame pasinaudoti. Jos prasidės Verbų sekmadienį ir baigsis Velykų rytą. Misijų vesti iš Romos atvyks kun. Dr. Pranas Bra zys, MIC, Marijonų vicegenerolas.

Smulkesnė misijų tvarka bus sekančiam numery.

LIETUVIŠKAS VAIKŲ CHORAS

Nuo kovo 23 d., šeštadienio, liet. mokyklos patalpose, Victoria Park Rd., 345A, mu zikas Justinas Černis pradeda vaikus la vinti lietuviškų giesmių ir dainų. **Svarbu, kad visi tėvai vaikus reguliariai siųstų ir skatintų.** Juk kiekvienam bus miela, kai mūsų atžalyno lietuviški balsai skambės pamaldose ir minėjimuose. Tam tikslui muzikos mokytojas nepaiso tolimo kelio, brangaus laiko ir kitų sunkumų.

Atsimintina, kad kitų lietuviškų dalykų šeštadieniais nuo 2 val. minėtose patalpose moko kun. J. Budzeika, MIC, P. Nenortienė, R. Kinka ir žemiau pasirašęs. Mokytojai nesibijo neapmokamo darbo, todėl tė vai tenesibijo pastangų, priežiūros, kad taip vaikų lietuviškame auklėjime su mokytojais bendradarbiautų, papildytų tai, ko per trumpas valandas mokyklėlėje neįmanoma duoti.

Kun. S. Matulis, M.I.C.,
Mokyklos Vedėjas

LONDONO LIETUVIŲ SPORTO IR SOCIALINIO KLUBO METINIS SUSIRINKIMAS

Balandžio 6 d., šeštadienį, 7 val. vak., kviečiamas metinis susirinkimas Klubo pa talpose — 345A, Victoria Park Rd., E.9.

Susirinkime galės dalyvauti tik nariai, todėl visi prašomi atsinešti nario korteles.

Klubo Valdyba

PAIEŠKOJIMAI

MAŽEIKA Justinas, Juozo sūnus, gyvenęs Marijampolės mieste, pats ar žinantieji apie jį prašom rašyti: Jonas Dubickas, 1612 Parsons Ave., E. St. Louis, Ill., U.S.A.

KURSONAS Kazimieras, gyvenęs Angli joje, Memorial Hospital, Cirencester, pats ar žinantieji apie jį prašom rašyti: Bern. Povilionis, 21 Hamburg-Harburg, Luehmann Str. 20c, W. Germany.

CORBY

KRIAUČIŪNŲ IR PERMINŲ IŠLEISTUVĖS

Iš Corby lietuvių kolonijos kovo 20 d. iš vyksta dvi lietuvių šeimos Amerikon: Kazimieras ir Sofija Kriaučiūnai, Jonas ir Saliutė su dviem dukrelėm Perminai. Kriaučiūnai buvo dideli rėmėjai įvairių lietuviškų darbų. Ypač S. Kriaučiūnienė niekuomet neatsisakė talkininkauti ir lietuviškų parengimų dalyvius pamaitinti skaniais lietuviškais valgiais.

Perminai buvo lietuviško kultūrinio veikimo dalyviai. S. Perminienė daug dirbo su jaunimu: buvo liet. tautinių šokių gru pės vedėja ir šeštadieninės lietuviškos mo kyklos mokytoja. Nė vienas lietuviškų parengimų Corby lietuvių kolonijoje be jos nebuvo išpildyta. Be to, ji turėjo išvykų ir į gretimas lietuvių kolonijas.

Sekmadienį, kovo 10 d., Corby liet. kolo nija turėjo su jais atsisveikinimo vaišes. Vaišėse dalyvavo daug jaunimo ir svečių iš kitų Anglijos lietuvių kolonijų. Išvykstantiems palinkėjo laimingos kelionės ir sėkmingai įsikurti naujose sąlygose: kun. Juozas Budzeika, Pr. Kukanauskas, Corby Lietuvių Skyriaus pirmininkas, S. Barančiukas, Northamptono Liet. Sk. pirmininkas, ir Bakaitienė iš Ketteringo liet. kolonijos. Be to, jiems buvo įteiktos dovanos: pirm. Pr. Kukanauskas jiems įteikė Corby liet. kolonijos skyriaus vardu. Šalia to, Kriaučiūnams dar įteikė dovanas Nagiai, Bakaičiai, Dekens ir Kukanauskai. Perminams — Daugінčiai ir Černiauskai.

Linkime laimingai nuvykti į kitą kraštą ir sėkmingai jame įsikurti. Tačiau, jei ten nepatiks, kuo greičiau sugrįžti atgal į Ang liją ir vėl dirbti drauge su Anglijos lietu viais.

Dalyvis

SUSIRINKIMAS

DBLS Corbio Skyriaus Valdyba šaukia kovo 31 d., 17 val., St. John Ambulance Hall, Corby, Skyriaus narių bei apylinkėje gyvenančių tautiečių susirinkimą, kuria me bus renkama nauja Skyriaus Valdyba ir svarstomi visi mus liečiantieji reikalai.

Skyriaus Valdyba

VOKIETIJA

LUEBECKAS

Lietuviai susirinko paminėti Vasario 16 tą pačią dieną Mamaičio svetainėje. Minė jimą atidarė pirm. Pr. Liegus. Atitinkamą žodį pritaikė kun. V. Šarka, padeklamavo eilėraščių Pr. Kotkis ir L. Narkevičius. Antroje dalyje L. Narkevičius labai įspū dingai savo fakiriškais triukais žavėjo pub liką. Luebekiečiai ir šiemet labai gerai pa sirodė kaip susipratę sąmoningi lietuviai, moką gražiai šeimyniškai švęsti savo šven tes.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Fridrikas Klibingaitis, gim. 1888 metais gruodžio 27 d. Suvalkijoje, mirė vasario 18 d. Neustadte, palaidotas vasario 26 d. Hamburg-Harburg kapinėse.

Albertas Kebelts, gim. 1904 m. balandžio 30 d. Navininkuose, Suvalkijoje, mirė va sario 21 d. Hamburg-Altona ligoninėje, pa laidotas vasario 27 d. Hamburg-Ohlsdorf.

Mėta Linkytė-Kūdžiuvienė, gim. 1900 m. lapkričio 5 d. Užkamanuose, Tilžės apskr., mirė staiga vasario 26 d. Hamburg-Lan genhorn, palaidota kovo 6 d. Hamburg-Ohlsdorfo miesto kapinėse.

NAUJI PASIKEITIMAI SIUNTINIŲ Į LIETUVĄ REIKALU

Dabar jau galime siųsti į Rusiją ir Pabaltijo Valstybes ne tik rūbus, avalynę, medžiagas, maistą ir visus kitokius smulkesnius dalykus, bet taip pat galime pasiųsti:

Auto mašinas, motociklus, dviračius, skalbimo mašinas, šaldytuvus ir t.t.

Be to, prašome nepamiršti:

1. **Duodame lengviausias išsimokėjimo sąlygas.**
2. **Pasiunčiame Jūsų pačių paruoštus siuntinius.**
3. **Mūsų sąskaitos suteiks Jums teisę gauti mokesčio nuo Jūsų uždarbio sumažinimą (Income Tax).**

Dėl visų informacijų ir kainoraščių prašome rašyti:

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421, HACKNEY RD., LONDON, E.2., ENGLAND.

Tel.: SHO 8734.

LIETUVOS GAMTA

MŪSŲ KIŠKIAI PASITRAUKĖ ATGAL Į MIŠKĄ

Pagal vieno nežinomo rašytojo žodžius: „... visi, visi nori tą vargšelį kiškelį-ilgaausį suvalgyti, suėsti". Jeigu kiškiui blogai einasi — juo geriau būna lapėms ir varnoms. Bet jeigu kiškis sveikas ir stiprus, tada priešai negali jo taip lengvai pagauti. Kiškio ausys praneša jam apie pavojus, ir savo ilgom, ypač paskutinėmis ko jomis, jis greitai pasišalina ir išvengia pavojaus. Kiškis puikiai girdi, tik ne taip ge rai mato, bet vis tiek akys jam irgi gerai tarnauja, nes jis gali neapsukęs galvos ma tyti, kas užpakaly vyksta. Kojos neša jį iki 80 km greičiu ir net į kalną, jei reikia, ir šiuo atveju jam ypač puikiai pasitarnauja paskutinės ilgos kojos. Nuo kalno bėgti stačiai žemyn kiškis vengia, nes jo paskutinės ilgosios kojos gali perversti jį per galvą. Tad jis ištrižai bėga žemyn.

Paskutiniu laiku pastebima, jog kiškis vis dažniau pasitraukia iš atviros dirvos į miškus, kur jam daug saugiau.

Žmonės jau po ankstyvojo ledų laikotar pio žinojo kiškį. Tai galima spręsti iš jų olų — urvų-landynių piešinių. Tada kiškis buvo į Lietuvą atėjęs iš Rusijos tyrlaukių, nes, matyti, jam žmonių apdirbtosios dir vos daugiau patiko negu tyrlaukiai.

Šiandien atrodo, lyg kiškis ir vėl norėtų pasitraukti atgal į savo tėvynę. Didžiųjų ūkių nykimas, motorų ūžimas laukuose jam nepatinka.

1825 metais klimatinės sąlygos rytuo se kiškiui galėjo tikti tos, kurios buvo tarp Ladogos ežero ir Kaspijos jūros. Bet paskutiniaisiais 50 metų jis užtinkamas jau už Uralo ir prie Baltosios jūros. Sovie tų sovchozai-kolchozai stato kiškiui auksi nį tiltą. Galima darytis prielaidą, kad po 100 metų kiškis pranyks iš vidurinės Eu ropos.

Kas stebi kiškio pėdsakus sniege, pagal tai gali spręsti, jog kiškis išeina iš miško tiktai maisto ieškoti. Jie eina ieškoti ko pūstų, gluosnių šakų, jeigu kas padeda jų kaimuose, arba kasasi sniegą iki žieminių javų želmens. Na, jeigu jam pasiseka prieiti, tai apgraužia ir vaisinius jaunus me delius.

Jau kuris laikas, kai kiškiai mielai glūdi miške. Medžiotojai kalba apie „miško kiš kius" ir sako, kad jie yra ypatingo baikš tumo ir suktai gudrūs. Buvusieji laukų ir pievų gyventojai-žvėreliai išvirto į miško gyventojus. Pasikeitė kartu ir kiškio bū das. Pievų kiškis jau išsigąsta mažiausio lapų judėjimo, nors laukuose tokie daly kai reti. O miško kiškis tokių dalykų visai neima į galvą. Jis prie to pripratęs.

Lietuvoje kiškio adresu yra įvairiausių „komplimentų", pavyzdžiui: „Ausys kaip pas kiškį", „Bailus kaip kiškis" ir t.t. Iš tikrųjų kiškio nevertėtų taip „nužeminti" — jis moka ir „kombinuoti". Man teko me džioklėje su šunimis-skalikais (kurie bėga uostydami žvėrelių pėdomis ir loja) įsiti kinti, kaip kiškis „kombinuoja", kad šunį suklaidintų, jog tas nerastų jo pėdsakų. Tai kiškis, pribėgęs platų kelią ar taką miške, sustoja ir trypia vietoje, ruošdama sis šuoliui. Po to jis šoka keleto metrų šuo lį į kitą pusę kelio. Šuo, atbėgęs iki kiškio trypimo vietos, stabtelėja ir susimišęs ne bežino ką daryti, nes neberanda pėdsakų. Bet prityręs šuo tuojau bėga ratu aplinkui ir ieško tų pėdsakų. Neprityręs šuo, nežinodamas šitų kiškio „gudrybių", bėga at gal, iš kur atbėgo.

Kai užklumpa pavojus, tai kiškiui tik nusispiauti — jis be sunkumų perplaukia upę ir perplaukęs tik pasipurto ir duoda kojoms gazo, bėgdamas nuo pavojaus. O tų pavojų kiškis turi daug.

Mano būdingas nuotykis su kiškiais buvo šitoks: Rudenį op, laukuose stovėdamas ant dirvų kelelio, pastebėjau, kad iš tolo tiesiai į mane atstraksi du kiškiai. Aš sustojau ir laukiu susidomėjęs, iki kokio artumo gi tie du kiškiai pribėgs prie manęs. Bet, mano nustebimui, tie kiškiai pribėgo visiškai prie manęs, vienas atsitūpė ir pradėjo priešakinėmis kojukėmis „praustis", o kitas norėjo praįsti tarp mano kojų, bet per daug buvau jas suglaudęs ,tai tik ausiukėmis pateškeno į mano kelnes, ir abu pamažu nušokavo pirmyn. Kai papasakojau tai medžiotojams, tai visi sakė, kad aš bent neturiu medžioti toje vietoje. Aš taip ir darau, o tas įvykis buvo 1956 m. prie Augsburgo laukuose.

J. Čekauskas

Londono parapijos susirinkimas

Kovo 17 d. įvyko metinis parapijos susi rinkimas. Jį atidarė S. Kasparas, kviesda mas atkalbėti maldą, kad Dievas laimintų susirinkimo darbus. Darbo prezidiuman iš rinkti pirmininku P. Bulaitis, sekretorium Z. Juras. Perskaičius praeitų metų metinio susirinkimo protokolą, parapijos klebonas kun. Dr. S. Matulis, MIC, padarė pranešimą iš sielovados srities. Pasirodo, Londo no bažnyčiai priklausančių lietuvių mirė 14 (35-87 metų amžiaus), 10 porų sutuokta, 9 vaikai pakrikštyti. Surengta „Šaltinio" į Romą ekskursija, kuriai vadovavo kun. Dr. S. Matulis. Joje dalyvavo apie 50 asmenų iš įvairių D. Britanijos vietovių. Kartu buvo priminta, kad metų bėgyje įvyko dideli pasikeitimai parapijos sielo vadoj: ilgametis klebonas kun. A. Kazlaus kas, MIC, išvyko į Australiją, ir praėjo vi sa vasara, kol pagelbininku pagaliau buvo sulaukta kun. J. Budzeikos, MIC, iš Ame rikos. Belaukiant buvo sutrukdytas regu liarus kolonijų lankymas. Iš klebono, J. Še metos ir J. Babiliaus sudaryta delegacija lankėsi pas šv. Patriko kapinių direktorių ir aiškinosi dėl galimybių įsigyti sklypą lietuviškoms kapinėms. Aiškėja, kad sąly gos nesunkios (jos bus paskelbtos vėliau). Bažnyčios reikalams vasarinės rinkliavos metu surinkta 317 sv. 8 šil. ir 6 penai.

Parapijos pirmininkas pranešė, kokie permainingi buvo metai. Jis kartu iškėlė, kad bažnyčios paunksmėje išeina spaustu vėje spausdintas „Šaltinis", pasiekdamas beveik visus kontinentus. Paminėta ba žnyčios 50 m. pašventinimo sukaktis. Ateityje komitetas numato išduoti visiems lie tuviams katalikams nario knygutes, ir kiekvienas narys bus prašomas apsidėti atitinkamu nario mokesčiu. Be to visos ko lonijos bus kviečiamos tas nario knygutes įsigyti, nes kiekvienai organizacijai reikia žinoti, kiek ji turi narių ir koks yra jos pa jėgumas.

Be to, šiais metais reikės dekoruoti kam barius ir sumoderninti virtuvę.

Parapija metų bėgyje turėjo pajamų 1041 sv. 3 šil ir 2 pen., o išlaidų 1003 sv. 19 šil. ir 7 penus. Revizijos vardu P. Bulaitis ir J. Černis pranešė, kad atskaitomybė ve dama tvarkingai.

S. Kasparo pasiūlymu pagerbtas ilgame tis Londono lietuviškos parapijos pirminin kas visuomenininkas P. Bulaitis: išrinktas komiteto garbės nariu.

Nauja parapijos vadovybė išrinkta: S. Kasparas — pirmininku, J. Šemeta — vi cepirm., J. Babilius — sekr., A. Černiaus kas — sekr. padėjėju, S. Starolis — kasi ninku, J. Šiniušas — kasin. pavaduotoju.

Revizijos komisija: J. Černis, Z. Juras, S. Puidokas. Lietuviškų kapinių reikalu rūpintis susirinkimas įgaliojo kun. S. Ma tulį, J. Šemetą, J. Babilių ir P. Mašalaitį.

Papildomuose atsakymuose paaiškėjo, kad prie parapijos veikia savaitgalio mo kykla, kurios vedėju yra klebonas. Mokyk lą lanko apie 20 jaunuolių.

Šiais metais bažnyčią lankys Westmins terio vyskupas, atlikdamas savo penkmeti nę vizitaciją.

Parapijiečiai reiškė pageidavimą, kad naujasis komitetas pasispaustų visuose ba ruose, bendradarbiautų su kaimyninėmis anglų bažnyčiomis, organizuotų dalyvius jų rengiamose procesijose ir t.t.

Susirinkimas baigtas malda. **S.A.**

MANCHESTERIS

ŠOKIAI

Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo Valdyba kovo 23 d., šeštadienį, savo Klubo patalpose rengia šokius. Šokiams gros lietuviai muzikantai. Klubo narius ir svečius prašom atsilankyti ir praleisti maloniai kelių valandų laiką savo namuose.

Klubo Valdyba

TAURAS VISADA TAURUS

TAUTIEČIAI,

jeigu jums iki šiol jau pa sitarnaudavo TAURAS, tai jūs žinote, kad visada būna pasitarnaujama greit, sąžiningai ir siunčiamos tik geros prekės.

Kviečiame išbandyti visus tuos, kurie iki šiol dar nėra naudojęsi mūsų patar navimu.

Geriausios vilnonės medžiagos paltams, kostiumams, suknelėms; nailonai, kapronas, šilkas ir kitokios dirbtinės medžia gos; patalynės dalykai; avalynė, oda; vai kų apranga ir apskritai visa, kas tik gali ma siųsti.

Kojinės ir rankinės siuvimo mašinos (Singer, Pfaff, Alfa); švediški ir vokiški akordeonai; elektros reikmenys, radijo aparatai; laikrodžiai (Cyma, Avia ir kitų firmų).

Parašykite, kainoraščių paprašykite, klauskite, teiraukitės, lyginkite, darykitės išvadas.

Visada jums pasitarnauti pasiruošęs

TAURAS

(A. BRIEDIS)

MAIL ORDER&PARCEL SERVICE

3, ST. DUNSTAN'S GARDENS

LONDON, W.3

ENGLAND

Tel. ACO 4374

JUOKTIS SVEIKA

VEDA **Pr. Alšėnas**

Skaitmenys

— Na, Laimute, kiek tau duoti saldai nių?

— Tlis.

— Ne tlis, bet tris. Kol tikrai neištarsi, neduosiu. Na, kiek?

— Dvylika.

Nieko tai negelbės

Vienas ūkininkas pasakoja kitam:

— Ak, gaila, labai gaila... Mano šuniu kas pražuvo.

Kitas jam atsako:

— Paskelbk laikraštyje.

Pirmasis: — Nieko tai negelbės. Šuniu kas nemoka skaityti...

Paleckininkų gincas

Partietis aktyvistas Kretingoje prikai šioja ne tokiam veikliam draugui, kuris maža telanko partinius susirinkimus:

— Iš tikrųjų turėtum gėdytis. Esi tam sus, kaip bato aulas. Nežinai, kas buvo Marksas, Leninas ir Kapsukas. Ir taip yra dėl to, kad nelankai susirinkimų.

Tas gi jam atrėžė:

— Ir tu pats nesi viską žinantis. Aš ga liu kirsti lažybų, jog nežinai, kas yra An driūnas.

— Kaip tai nežinau? Petras Andriū nas...

— Ne Petras, bet Jurgis Andriūnas.

— O kuo jis pasižymėjo?

— Tai yra tas komjaunuolių vadas, ku ris lankosi pas tavo žmoną, kai tu esi su sirinkimuose...

Ne ten pateko

Per neapsižiūrėjimą ūkininkas pakliūva į vaistinę ir paprašo 3 svarų vinių. Vaisti ninkas, pasijutęs įžeistas dėl tokio užsaky mo, pastebi:

— Vinių mes čia nepardavinėjame.

Ūkininkas: — Tai ką parduodate?

Vaistininkas: — Durnius...

Ūkininkas: — Matyt, verslas gerai eina, kad tik vienas už bufeto belikęs...

KAIP SUTAISYTI LIETPALČIO ĮPLYŠIMUS

Įpiovimus ir įplyšimus lietpalčiuose iš plastmasinių medžiagų galima pataisyti tokiu būdu. Įplyšusios vietos kraštai sude dami taip, kad užeitų vienas ant kito; pas kui toje vietoje po apačia ir iš viršaus pri dedami aliumininės folgos lakšteliai. Tai somąją vietą reikia sparčiai perbraukti karštu lituokliu arba įkaitinto lygintuvo kraštu. Folga ne tik apsaugo nuo degimo, bet ir taip išskirsto šilumą, kad plastmasė vienodai susilydo. Suvirintų kraštų siūlė būna lygi ir tvirta.

VARIKLIS ĮŽIŪRIMAS PRO... MIKROSKOPĄ

Mikrominiatiūrizacija — nauja techni kos sritis, užsiimanti įvairiausių prietaisų bei mechanizmų matmenų mažinimu. Ne seniai amerikietis inžinierius Viljamas Makelanas sukonstravo mikrominiatiūrinį elektros variklį. Šio prietaiso darbą ga lima stebėti tik pro stiprų mikroskopą. Ir nenuostabu — juk minėtas variklis yra ne didesnis už tašką, paliktą popieriuje gerai padrožtu pieštuku! Nežiūrint mažų matmenų, prietaisas dirba tuo pačiu prin cipu kaip ir jo draugai, sveriantieji po ke lis šimtus kilogramų.

Konstruojant paprasta akimi beveik ne įžiūrimą variklį, inžinieriui teko naudoti mikroskopą ir specialius mikrochirurgi nius įrankius.

EUROPOS LIETUVIS —
LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: **1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.**

Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro D.B.L.S. Valdyba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22 šil., atskiras nr. 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 doleriai metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.